

לקראת שבת מלכתא

אמא שבה הביתה, ואבא נטל על עצמו לשמור על מנוחתה. הוא הביא את הכסא ואת הסטנדר סמוך לכניסה לבית, וכפי שצפה - אף אשה לא העזה לעבור את הסף. אבל ההסדר נמשך רק יום אחד. למחרת הגיע הרופא, והנה, נשים ממלאות את הבית כמימים ימימה! הוא ניגש לאבא ודרש מפיו, מדוע הוזנחה השמירה על מנוחתה של הרבנית. אבא השיב לו: "הבטחתי לשמור על מנוחתה, וקיימתי זאת, אך נוכחתי לדעת..."

מידת החסד של בית מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, כפי שמתארת בתו הרבנית ר. צביה

Aharon Krohn/Flash90

"וְכָל אִשָּׁה חֲכָמַת לֵב" (שמות ל"ה, כ"ה)

ביום קיצי אחד לא חשה אמא בטוב. לבה הלם בחזקה, וחולשה נוראה אפפה אותה עד כי לא יכולה היתה לקום מהמיטה. היא הובהלה לבית חולים, שם נערכו לה בדיקות מקיפות, ונמצא שהיא שרויה באפיסת כוחות, ועליה לגזור על עצמה מנוחה מוחלטת. ברור היה שבבית לא תוכל לנוח - הן מפני הנשים הרבות הממלאות אותו כל שעות היום, והן מפני שאינה מסוגלת לסרב לאיש, וכפי שהיתה אומרת: 'אצלנו אין סוגרים את הדלת'. משום כך אושפזה בבית החולים לשם מנוחה.

כעבור יומיים חשה אמא כי נחה דיה, והיא ביקשה לשוב הביתה, אולם הרופא עצר בעדה: "אסור לך ללכת; את חייבת לנוח!". אמא התעקשה: "כשאני בבית בעלי לומד יותר טוב; תורתו של בעלי חשובה יותר, ואני חוזרת לבית".

אמא שבה הביתה, ואבא נטל על עצמו לשמור על מנוחתה. הוא הביא את הכסא ואת הסטנדר סמוך לכניסה לבית, וכפי שצפה - אף אשה לא העזה לעבור את הסף כשהרב יושב שם ולומד. אבל ההסדר נמשך רק יום אחד. למחרת הגיע הרופא, והנה 'מפטירין כדאמול'... מה שהיה הוא שיהיה, נשים ממלאות את הבית

כמימים ימימה! הוא ניגש לאבא ודרש מפיו, מדוע הוזנחה השמירה על מנוחתה של הרבנית?

אבא השיב לו:

"אמנם הבטחתי לשמור על מנוחתה, וקיימתי זאת, אך נוכחתי לדעת כי היא נעשית חולה מכך שהנשים מנועות מלבוא אליה; הן דופקות ומוצאות את הדלת סגורה, והדבר טורד את שלוותה. הבנתי כי למען בריאותה חובה לפתוח את הדלת - ואכן, היא הולכת ומבריאה..."

זימנא חדא, הבחין באחד מן התלמידים שיש לו משקפיים, אשר הצבע של עדשותיהם מתכהה מאור השמש בחוץ, וכשנכנסים עמם בפנים הבית, הוא מתבהר אט אט. רבינו פנה אל התלמיד ושאלו, אם מותר להרכיב משקפיים אלו בשבת. התלמיד הופתע משאלת רבינו, ואף חשש שמא נכשל...

ילקוט עובדות וסיפורים, אודות דבקותו בהלכה של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל, כפי שסיפרו בני משפחתו וחשובי תלמידיו

הרב יעקב הייזלר

"יְכַל חֲכָם לֵב פְּכָם" (שמות ל"ה, י')

אנו מביאים בזה פרק מיוחד, ובו עובדות והנהגות של שר התורה ועמוד ההוראה, מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל המעידות על היותו איש ההלכה וההוראה, עוד משנות נעוריו ועד לשנות זקנה ושיבה, כאשר כל כולו היה דבוק בהלכה אשר מבלעדיה אין לזוז שום צעד בחיים.

ואכן מאז עמדו על דעתו, תירגם רבינו כל עובדה שנתקל בה, בשבתו בביתו ובולכתו בדרך, לשפת ההלכה. כאשר נתחדשו בעולם מכשירים טכנולוגיים - מבטו עליהם היה מבט הלכתי גרידא!

בוצין בוצין מקטפיה ידיע

עודו ילד רך-שנים, חזר רבינו מבית תלמודו ב'עץ חיים'. אותו יום למד לראשונה את המשנה הראשונה במסכת בבא קמא "ארבעה אבות נזיקין, השור והבור והמבעה וההבער". מלמד הדרדקי הסביר לחניכיו: 'השור' - היינו שכאשר השור נוגח, על בעל השור לשלם את ההיזק.

בדרכו הביתה, הילד הצעיר כנראה חיפש את השור הנגחן. שוורים לא היו ב'שערי חסד', אולם תרנגולים היו גם היו. ובעוד הוא חושב על השור שנגח, נפל מבטו אל התרנגולים שבאחת החצרות. מי שראה את הנער הצעיר מביט על התרנגולים, לא יכול היה להעלות על דעתו מה עובר במחשבתו ברגעים אלו.

אפס, מיד בשובו הביתה פנה לאביו הגרש"ל זצ"ל בשאלה: "האם גם התרנגול דינו כשור להתחייב על נזקיו?". האב השיב לו, והוסיף: "מובטחני בכך, שתהא מורה הוראה בישראל!".

אותו ילד רך, שראה את התרנגולים ונזכר בקרני השור שנגח, הוא אותו עמוד הוראה, רבינו בעל ה'מנחת שלמה', אשר עיניו, לבו ומוחו היו תמיד עירניים, למצוא בכל אחת מהוויות העולם את המבט ההלכתי. הוא גילה את הבעיה, ונד בבד גם את פתרונה.

בכל שהתבונן, ראה רבינו את ההלכה. הוא עצמו סיפר, שבצעירותו, כשהיה עובר בשער יפו בירושלים, ראה אנשים יושבים בבית קפה, כאשר לצד ספל הקפה החריף היתה ליד כל אחד כוס מים. היה

רבינו בטוח, שהם עושים כן כדי לצאת מספק ברכה אחרונה, משום שנחלקו האחרונים, אם מברכין ברכה אחרונה בשתיית דבר חם בהפסקות, ולכן מניחים כוס מים קרים לידם, כדי שישתו אותם אחר כך בבת אחת. לא עלתה בדעתו של רבינו, סיבה אחרת לנוהגם זה... שוב היה מעשה, וראה ילד משחק בדבק שרף היוצא מן העץ, ועשה כמין חוטים. מיד ניקרה במוחו השאלה, האם מותר לקרוע חוטים אלו בשבת? והוכיח, שאין בזה משום 'קורע' ממה שכתב ה'חיי אדם' שמותר לשים קורי עכביש על פצע...

לשטוף כלים בשבת

סיפר חתנו של רבינו, הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג זצוק"ל, כי לאחר אירוסין, כשהתארח בביתו בשבת, נשא ונתן עמו בהלכות שבת, וזכר שאמר לו על דבר שכל אחד עושה ואין איש שם על לב, כגון ששאל לכאורה איך מותר לשטוף כלים בשבת, כשצריך לסעודה אחרת, ומדוע לא נאמר שאסור מדין בורר?

עוד סיפר חדב"נ הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג, שבתקופת נישואיו שאלו רבינו לשעה שמסיימים את עריכת 'הסדר' אצל אביו. במבט ראשון, היתה נראית שאלה זו כשאלת נימוס גרידא, הנהוגה אצל רבים. אולם תוך כדי הדברים התברר, שכל מגמתו של רבינו לא היתה, אלא כדי לחקור ולדרוש, האם רק בביתו הוא מאריכים ומשתהים יותר מכדי שיעור עיכול, בין כוס ראשון לכוס שני מבלי לברך ברכה אחרונה, או שגם בשאר בתי ישראל, נהוג כך.

אירע, שבדרך הברקה קפץ ממקומו, והצביע בהתפעלות על נפקא מינה למעשה, שהתעוררה תוך כדי שיחה על אחת מהויות העולם. ומעשה שהיה כך היה: ישב לו רבינו בביתו של הגאון רבי זליג ראובן בענגיס זצ"ל, גאב"ד ירושלים, ושוחח עמו בדברי תורה.

באמצע נכנס לבית ד"ר וולך ז"ל, והפסיקם בשאלה מעניינת: "היות ואני מגדל בחצרי 'בכור', ועלה לו החום ונחוץ להקיז לו דם, בכדי לדעת באיזה דרך לרפאותו, האם מותר להקיז דם בכור לצורך רפואתו?"

מששמע רבינו את השאלה, פנה לד"ר וולך בהתעניינות: "מה זאת אומרת יש לו חום? מה היא דרגת החום?". ד"ר וולך השיבו במדויק.

רבינו, המוטרד כאן ממשוהו צדדי, ממשיך בשאלה: "ואיך במצב רגיל, מה דרגת ומידת החום שלו?", שוב השיבו ד"ר וולך במדויק.

קפץ רבינו מתוך התפעלות של שמחה, ופנה להרב בענגיס: "הנה לפנינו דרך לחישוב שיעור יד סולדת בו", והמשיך לחשב את השיעור על פי האמור בגמרא: "בית השחיטה, צונן הוא..."

כאן, בביתו של בעל ה'לפגות ראובן', בעקבות שאלת הבכור של ד"ר וולך, קרם עור וגידים פסקו הידוע בעניין שיעור יד סולדת בו, בין הפסקים המפורסמים ביותר של רבינו, אותו פסק שהועתק בעשרות ספרי הלכה, ומפורסם בשמו בכל תפוצות ישראל, שעד 45 מעלות צלזיוס, אין לחוש שמא הוא יד סולדת'.

חינוך התלמידים

וכך חינוך גם את תלמידיו אחריו. זימנא חדא, עם כניסת רבינו אל השיעור היומי, הבחין באחד מן התלמידים, שיש לו משקפיים אשר הצבע של עדשותיהם מתכהה מאור השמש בחוץ, וכשנכנסים עמם בפנים הבית, הוא מתבהר אט אט.

רבינו פנה אל התלמיד ושאלו, אם מותר להרכיב משקפיים אלו בשבת. התלמיד הופתע משאלת רבינו, ואף חשש שמא נכשל... מיד הניח רבינו דעתו, אך גם הוכיחו: "איני אומר שהדבר אסור, אולם למה לא חשבת על זה כאשר רכשת את המשקפיים!?"

שמעתתא אליבא דהלכתא

עד היכן הגיע כוחו של רבינו לאסוקי הלכתא מן השמעתתא, תלמוד העובדא הבאה:

היה זה לפני שנים רבות. בתקופה בה מכרו עדיין את הסוכר והמלח מתוך שקים. אירע פעם שהחנווני טעה, ובמקום לשים ללקוחות מהשק של הסוכר, שם להם מהשק של המלח. וכך, במקום לבזוק בתבשילים סוכר, בזקו מלח.

כאשר התגלה הענין, היה ברור שהחנווני חייב לשלם את ההפרש שבין הסוכר למלח. אבל השאלה היתה, האם החנווני חייב לשלם גם את נזק הפסד המאכלים שלא ראויים היו לאכילה?

רבינו פסק שמדין 'בור המתגלגל', החנווני חייב לשלם את הנזקים שנגרמו (אמנם, ישנם כאלו שטוענים, שרבינו לא אמר בדיוק כך, אלא אמר שיש צד לחייב את החנווני מדין בור המתגלגל, משום שיש לדון האם יש לחייב מדין בור המתגלגל כהאי גוונא). אולם,

כשאחד מקרובי משפחתו שב מאמריקה, שאלו רבינו אם ביקר ב'בנייני התאומים' שבמנהטן (כאשר עדיין עמדו על תילם). כאשר הלה השתאה על התעניינותו של רבינו, אמר לו: "הינך יודע שבבנין הזה שייך לפי כמה פוסקים, היכי תימצי, ששני תינוקות יולדו באותה שעה בדיוק, ואולם זמן הברית של שניהם יהי' במועד שונה: כאשר אחד נולד במרום הבנין, שם יש עוד אור יום, והשני נולד למטה, שם חושך כבר כיסה ארץ..."

הראשון שהחל לפתור השאלות החדשות

רבינו היה הראשון שהחל בפתרון השאלות שהתחדשו בזמנו, ע"י בירור וליבון לעומק ולרוחב בכל הפרטים, הן בפרטי המציאות היטב-היטב, וגם בהסתכלות חודרת ומעמיקה לקבוע סוגיות הגמ' המשתייכות לנידון, וכמו בכל בירורי הלכה בבירור הדק היטב, כל פרט בעומק הסוגיא ובפרטי המציאות גם יחד.

החוש למצוא את ההיבט ההלכתי בכל דבר ודבר, כנודע, היה מפותח אצל רבינו, באופן מופלא ונעלה עד לאחת.

פעם, בשעת עוברו על מספר מילים בספר 'שמירת הלשון', מילים שאינן כלל מגוף הספר, אלא רשומות בסופו, בהן מודה ה'חפץ חיים' לאלו שהלווהו כסף להוצאת הספר, שמח רבינו שמחה גדולה מאד. משפט שולי, כמעט טכני, שעין רגילה לא מייחסת לו חשיבות, הפך אצל רבינו ללימוד גדול. ללימוד הלכה חשובה, שלא נידונה בספרי הפוסקים:

הנה, מאז ומקדם נקט רבינו לדבר פשוט, שהמלווה את חברו, אף שאין הלווה רשאי להקדים למלווה באמירת שלום, באם לא היה רגיל לזה לפני ההלוואה, משום 'ריבית דברים', זהו מפני שאמירת 'שלום' היא ברכה, וכן מטעם זה אסור ללווה לומר למלווה 'תזכו למצוות', אבל אמירת 'תודה', אין בכך משום ריבית דברים, משום שבוודאי שאסור ללווה להיות כופר בטובה שעשה לו המלווה, ואמירת 'תודה' - אין זה אלא כהכרת טובה שהלווה חייב בה בוודאי. תוך קריאת שורה שולית זו שכתב ה'חפץ חיים', מצא רבינו, שלכאורה, יש כאן סיוע וראיה לשיטתו. אחרת לא היה כותב ה'חפץ חיים' תודה למלווים...

עסק שלם עשה רבינו משורה זו, אלא, שטרם החליט אם הדברים מהווים כראיה וחיזוק לשיטתו, טרח לברר אצל יודעי דבר, מה התכוון ה'חפץ חיים' והיאך היתה צורה ההלוואה.

ואמנם למעשה, אחר הבירור העלה שאין כל ראיה מכאן. הוא גילה, כי החפץ חיים התחייב להחזיר את ההלוואה מכספי מכירת הספרים, כך שאילו לא היה החפץ חיים מצליח למכור את ספריו, לא היה נשאר בעל חוב. נמצא שלא השתעבד להחזיר החוב, ואם כן אין בו איסור זה, ושוב אין מכאן ראיה.

היכן, מתי וכיצד חישב רבינו שיעור של "יד סולדת בו"?

פעמים הפתיע רבינו את סביבתו בתפיסתו המהירה, לראות בכל ענין את הנפקא מינה ואת ההשלכה ההלכתית.

סיפר לי יהודי שעמד לפני סגירת שידוך לבתו, והתקשר אל המשמש בקודש לבקש ממנו שירשום עבורו קוויטל. כשנכנס לקודש פנימה, והגיש את הקוויטל לפני אבי הק', ואמר שפלוני מבקש שהרבי יעיין בשמות ויאמר אם הם תואמים לשידוך, נענה אבי הק' בפליאה: "וכי מבין אני בשמות? הלא הם צריכים להתעניין על יראת שמים של הבחור, אם יש לו מידות טובות, רק אז אוכל להעניק את ברכתי, בלי יראת שמים לא שייך להאציל ברכות"...

גחלי אש מכבשן נועם עבודת הקודש, של כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זצוק"ל. מתוך אוצר זכרונותיו של בן זקוניו, הגה"צ רבי שמואל מרדכי פורטוגל שליט"א, אב"ד סקולען ב"פ

הרב יוסף מאיר האס

"יְכַל חֲכָם לֵב בְּכֶם" (שמות ל"ה, י')

אבי הק' היה כליל המעלות והמידות, כאשר על כל מידה ומידה שנכללה בתבנית דמותו - אפשר להאריך ולהרחיב לפרטי-פרטים, אך בכל זאת יש להצביע על נקודה מרכזית, עליה סבבה כל התנהגותו: "לעבן מיט אידישקייט" - לחיות עם המידה היהודית, כפי שהיה רגיל לומר, שאת מרדכי הצדיק מתארים במגילת אסתר בתואר יחיד ומיוחד: "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי וגו' איש ימיני", שזהו אכן תואר מופלג מאד - להיות 'איש יהודי' בכל הרמ"ח והשס"ה, ומידה טובה זו בלטה מאד אצל אבי הק', שכל סדר יומו היה סביב זה: "זיין א איד מיט אלע רמ"ח איברים און שס"ה גידים ביי יעדע זאך, קליין און גרויס" (להיות יהודי בכל רמ"ח איברים ושס"ה גידים בכל דבר, קטן וגדול).

לא בכדי היתה רגילה בפיו, אמרתו הטהורה של סגורם של ישראל, הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, על דברי חז"ל במסכת אבות: "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עוון", והיה מסביר במתק לשונו, שאם אדם נמצא כעת בשעת משא ומתן בעיסוקיו, ונקלע לידו ניסיון של גזילה או אונאה, אך הוא נזכר שבתורה הקדושה נכתב 'לא תגזול' או 'לא תונו איש את עמיתו', ועל ידי זה הוא מתגבר על יצרו ונמנע מן העבירה - הרי נמצא כי באותה שעה הוא דבוק ומקושר אל התורה הקדושה, שהיא זו שהצילה אותו מן החטא, והיא זו שעומדת נגד עיניו גם ביציאתו לעסוק בפרנסה. והיינו 'יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ', שגם באמצע עיסוקו בענייני דרך ארץ הוא דבוק בתורה הקדושה, כי יהודי הוא יהודי בכל מצב, גם בשעת עסקיו בהבלי העולם הזה.

פעמים רבות היה מרבה לעורר על כך, שתהילה לא-ל אכשר דרא כיום, שאנו זוכים לראות דור ישרים מבורך, רבבות אלפי יהודים

יראים ושלמים, ההולכים בדרך התורה והמצוות בדחילו ורחימו, אך בכל זאת חסר עדיין 'דאס פינטעלע איד', להיות דבוק באידישקייט במלוא מובן המילה, לחיות את הקב"ה בכל רגע נתון, ולכוון לעשות חוקיו ומצוותיו שיהיו נחת רוח לפניו יתברך.

והנה מעשה, המעיד על זכייתו הגדולה לשעבד את כל מחשבותיו לעבודתו יתברך שמו, עד שאיבריו כמו-מאליהם רצו לעשות רצון קונם:

היה זה בשבת שקלים לפני כ-15 שנים. אחי הגדול כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען שליט"א, השיא את אחד מילדיו. שבת ה'אופרוף' התקיימה במונטריאול במקום מגוריו, ואבי הק' הגיע לעשות את השבת במונטריאול [שמחת הנישואין התקיימה בבארא-פארק].

במוצאי שבת קודש, אחרי סעודת 'מלווה מלכה' שהסתיימה בשעה מאוחרת מאד, נכנס אבי הק' לתוך המכונית בדרך חזרתו לבארא-פארק, אך כעבור שעה קלה, בעודם במונטריאול, התרחשה תאונה, והרכב החליק מהשלג הכבד שירד על הכביש. הוא התהפך כמה

פעמים עד שנעצר בניסי ניסים בשולי הדרך, כשכל יושבי הרכב נחבטים ונחבלים בכל חלקי גופם.

היה זה באישון לילה, ובחוף שרר כפור גדול. השלג הגיע לגובה רב, והמעלות צנחו מתחת לאפס במספר ניכר. והנה, בהגיע רכבי החילוץ וההצלה לזירת התאונה, דבר ראשון שלחו אל תוך הרכב שמיכות חמות כדי לחמם את יושבי הרכב המעוך, שלא יקפאו חלילה בקור הנורא [כנראה שזה אחד הכללים שלהם במקרים מעין אלו].

ברגע שהשמיכה הראשונה הוכנסה מבעד לחלון אל תוך הרכב, קפץ אבי הק' כנשון נחש וזעק בקול: "מ'דארף זיך הוטן פון שעטנו..." (צריך להיזהר מאיסור שעטנו)...

תארו לעצמכם, באיזה מצב איום נורא היו נמצאים יושבי הרכב באותה שעה: הכפור הגדול חודר אל תוך הרכב, ומאיים להקפיא את עצמותיהם של היושבים בפנים, שנאלצו להתמודד עם הקיפאון העז מלבד החבלות שנחבלו מחמת התאונה, אבל את אבי הק' מעניין עכשיו רק דבר אחד: להיזהר מאיסור שעטנו! **אמנם קר מאד וחייבים להתכרבל בשמיכה מחממת מחמת 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם', אבל בשום אופן אסור לזה להיות על חשבון איסור שעטנו...** גם במצבים כאלה לא שכח לרגע את דביקותו בהשי"ת ובתורתו הקדושה, לקיים כל מה שנאמר בה הלכה למעשה.

בגודל דביקותו ראה בכל דבר גשמי את חלקו הרוחני, כי עיניים גבוהות היו לו, והביט דרכן על כל העולם כולו במבט עליון ומרומם. כל המשמשים בקודש יכולים להעיד מה שראו עיניהם, שבכל הטיסות שנסע אבי הק' באווירון, תמיד ישב על-יד החלון אבל אף פעם לא הביט החוצה לראות מבעד לחלון. בכל פעם לקח לעצמו ספר-קודש, ועיין בו מרגע ישיבתו במטוס ועד רגע יציאתו ממנו.

אירע פעם שישבתי לצדו באחת הטיסות, והנה בשעת ההמראה שמתי לב שהוא מביט החוצה, ומתפעל ממראה עיניו. לתמיהתי על כך השיבני בבת-שחוק: **"ראה נא והביטה, ככל שמתעלים ומתרוממים יותר כלפי מעלה, נעשית הגשמיות קטנה יותר..."**

כל הלכה המובאת בשולחן ערוך, היתה מונהגת ונעשית על ידו בשלמות וכהלכה, פשוטה כמשמעה, גם הלכות שלא כולם מקפידים עליהן בחיי היום-יום. עובדא הווי לפני כמה שנים, כשהייתי מטופל בילדים קטנים, הבאתי בשבת קודש את אחד הילדים - שהיה בן שמונה בערך - להתפלל יחד עמי בבית הכנסת. מקום תפילתי היה בשולחן הצמוד אל אבי הק', והילד נכנס פנימה אל תוך הגדר והתפלל שם.

בתחילת התפילה הראיתי לילד בסידור איפה צריכים להתפלל, והמשכתי להתפלל לעצמי, אך בינתיים התברר שהילד לא בדיוק הבין היכן אווזו הש"ץ והוא התפלל הלאה לפי דרכו, עד שבשעה שהציבור הגיע לברכת 'יוצר אור' הוא נעמד להתפלל שמונה עשרה. אדהכי והכי, ביקש אבי הק' להתיישב על כסאו כדרכו בקודש בברכת 'יוצר אור', אך משום מה נותר להישען על עמוד התפילה ולא התיישב.

בתחילה לא הבינו מדוע אינו מתיישב, עד שסימן באצבעו על הילד

שהוא עומד ומתפלל תפילת שמונה עשרה ואינו יכול להתיישב מחמת האיסור לעבור בתוך ארבע אמותיו של המתפלל...

למרות שמדובר בילד קטן בן שמונה שנים, שבקושי יודע איך מתפללים ולמי מתפללים, איסור תורה הוא איסור בכל מצב שהוא, ולא התיישב על כסאו עד שעקר הילד את רגליו וסיים תפילתו...

והנה הנהגה נוספת שהבחנתי בכל פעם מחדש: כבוד הספרים היה חשוב בעיני עד מאד. בכל פעם שהגיע רופא, והיה צריך להוריד מעליו את הקאפטן, כדי שיוכל לבדוק פעימות לבבו, הורה להוציא תחילה את כל הספרים מתוך החדר, שלא יתבזו בהסירו את מלבושו העליון. זכורני שהרופא עצמו אמר לו, שאין צורך להסיר כלום מלבד הקאפטן והוא יכול להישאר עם כל הבגדים, אבל למרות זאת חשש לכבודם של הספרים הקדושים, והורה להוציאם החוצה.

כמו כן, היה מקפיד מאד על כבודה של המזוזה, שלא תתבזה חלילה משום דבר שעלול לגרום לה ביזיון. משום מה, היה עומד פח האשפה מול המזוזה בפתח ביתו, ותמיד היה מעורר על כך שאין זה ראוי לכבודה של המזוזה להיות מול האשפה. בכל יום לפני יציאתו מן הבית, לטייל ברחוב העיר כמצוות הרופאים, ידענו שצריך להזיז משם את פח האשפה, אחרת היה מעיר על כך בכל פעם מחדש.

יראתו על פניכם

מאד מאד תפס אצל אבי הק' הנושא של יראת שמים בכל פרט וענין, והיה מרבה להזכירו באמרותיו הטהורות ובשיחותיו הבהירות תמידים כסדרם. הוא ראה ביראת שמים אבן שתיה ויתד נאמן לכל המידות והמעלות שבעולם, וכפי שהיה מרגלא בפומיה, לחזור ולומר בנעילת חג השבועות בכל שנה, ואף בדברות קדשו האחרונים עלי אדמות בסעודת רעווא דרעווין פרשת יתרו תשע"ח הזכירם שוב, שאנו קוראים בפרשת יתרו ובמסכת שבת את כל פרשת קבלת התורה, שהיתה מלווה בקולות וברקים, באימה ובריאה, בהכנות גדולות של שבועות ארוכים, בהתקדשות מיוחדת של בני ישראל, וכל זה למה? הנה נכתב בפסוק במפורש (שמות כ, טז): **"כי לבעבור נסות אתכם בא האלוקים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו"**.

והיה אבי הק' מרעיש עולמות בדברותיו על כך, שהרי כל המתבונן בזה משתומם ונבהל לנוכח מקרא שכתוב, שכל הסיבה של קבלת התורה וההכנה דרבה לקראתה, היתה בשביל דבר אחד שהוא יסוד היסודות של כלל ישראל מאז קבלת התורה ועד הלום: **"בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו"** - **מכאן נגזרת מעלתה וחומרתה של יראת שמים זו, הנדרשת מכל איש ישראל באשר הוא, שהרי היא היא הנותנת לקבלת התורה ואמירת עשרת הדברות, שהן הבריח התיכון של מרכזי חיי האיש היהודי.**

רגיל היה לחזור על דבריו של הרה"ק בעל 'יושר דברי אמת' זי"ע בספרו הק' - וכל מי שזכה להסתופף בצילו הטהור של אבי הק', בוודאי שמע דברים אלו מפי קדשו כמה וכמה פעמים - שעיקר הניסיונות שלנו הם על מצוות 'לא תעשה', שהרי היצר הרע יכול ומוכן להסכים שנשב בסוכה תשעה ימים, או להניח תפילין פעמיים

שאל השופט את השוטרים: "וכי מצאתם דבר-מה פלילי בעבר שלו?" השוטרים השיבו בשלילה, ואז התרגז השופט וגער בהם ואמר: "כיצד אפשר לכלוא אדם על לא עוול בכפו, רק מפני שלא רצה לנפק לכם הסבר על העיסקה המוזרה שלו?" - השופט הורה לשחרר את היהודי, ולשלם לו פיצוי של מיליון דולר על העוול שנעשה לו!"

הסיפור המדהים על הזכייה במיליון דולר, שסיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

"זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשָׁת" (שמות ל"ה, ה')

בכל הדורות לא היו צריכים להביא ראיה לאמיתותו של מאמר חז"ל (אבות, פרק ד' משנה א'): "איזהו עשיר השמח בחלקו", אבל בדורנו החומרני, מי שלא יתקע את האמת הזו עמוק-עמוק בתוך ליבו, עלול להיגרר בקלות רבה אחר דברי הבל שאין בהם ממש, ולמצוא את עצמו לפתע-פתאום מהלך בעולם אחר, שמושגיו רחוקים מעולם התורה כרחוק מזרח ממערב.

רק מי ששמח בחלקו יכול להיות מאושר, שהרי אין הוא שרוי במתח על המשכורת שלא נכנסה בזמן, אין הוא נלחץ מכל הפסד או נזק שנגרם לו בנכסיו, כי על כל מה שקורה לו הוא אומר: "זו מתת אלוקים היא" (קהלת, פרק ה' פסוק י"ח), ואם אני עשיתי את המוטל עלי - יכולני להשליך את כל השאר על בורא כל העולמות, שכל מעשיו אמת וצדק ואין בהם מתום.

אין הוא מתרגש יתר על המידה כשילדיו מגיעים לפרק "האיש מקדש", ואין הוא נרתע מעשיית שידוכים עם משפחות, שעשירותן אינה מתמקדת בתקציב כספי מוגדל, אלא בעושר מופלג בתורה וביראת שמים, במידות ובדרך ארץ; הוא מוכן לקיים בלב שלם את הוראת הרמ"א ב'יורה דעה' שלא לחפש 'שווער' [חותן] עם כסף...

אף כוס לא נשברה

כסף טהור מביא ברכה על האדם ומונע ממנו הפסדים. ויתירה מכך. מהמעשה המופלא שיסופר בשורות הבאות, על הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, אפשר לראות שאם כספו ורכושו של האדם נקיים מחשש-גזל, לא יוכל לשלוט בהם נזק כלשהו. אלמלא היה הסיפור מצוטט על ידי מקורות נאמנים, אי אפשר היה להאמין שזה מה שקרה בביתו של הגר"ח.

פעם התקיימה בביתו אספת רבנים גדולה, ועל השולחן היו צלחות וכוסות רבות. לפתע משך מאן-דהו את המפה וכל הכלים נפלו ארצה בקול רעש גדול.

קם ר' חיים ממקומו והרגיע את הנוכחים. "עכשיו אופל לבדוק אם הכסף בביתי נקי וטהור הוא", אמר, וציווה לבדוק מה קרה עם הכלים שנפלו. לתדהמת כל הנוכחים לא נשברה ולו כוס אחת!!!

אם לוקחים בחשבון, שחומר הגלם ממנו נוצרו הכוסות בתקופה ההיא, לא הגיע לקצה-קצהו של ה'דורלקס' של ימינו, ובדרך הטבע צריכים היו כל הכלים להתרסק לגמרי, הרי מדובר בנס גלוי ועצום עד מאד. אבל אליבא דהגר"ח אין זה נס, כי 'בדרך הטבע' לא ישלוט נזק במה שקנו מכסף נקי...

ספרי תולדותיהם של גדולי הדורות, מלאים בסיפורים אודות זהירותם המופלגת של אותם ענקים מכל ריח של איסור גזל, והיו שהחמירו על עצמם בעניינים אלה באופן נורא, יען כי אמונה זו היתה חדורה היטב בליבם, עד כדי כך שהרגישו שגם אגורה אחת שאינה שלי - היא כגחלים לוחשות המאיימות לשרוף את הארנק ואת בעליו גם יחד, וכשם שנמלט אדם מלהבות האש, כך ברחו גדולי הרוח ממזמון שאינו כשר.

"אספר כאן", אמר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בעת רעווא-דרעווין בפרשת 'תרומה', "סיפור שהתרחש בארה"ב, ממנו אפשר ללמוד עד כמה יש להיזהר בכסף שאינו-כשר:

המדובר היה בגביר יהודי שרכש מכונית יקרה מאוד, במחיר המתקרב לחצי מיליון דולרים. לאחר שסיים את העסקה, ניגש הקונה אל המוכר ואמר לו שברצונו למכור לו את הרכב, בחזרה, ב-20,000 דולרים בלבד! מכמעט חצי מיליון דולרים, ירד עד לעשרים אלף!

אם לוקחים בחשבון, שחומר הגלם ממנו נוצרו הכוסות בתקופה ההיא, לא הגיע לקצה-קצהו של ה'דורלקס' של ימינו, בדרך הטבע צריכים היו כל הכלים להתרסק לגמרי

מרון הגר"א קוטלר את כל ילדיו, ביקש מהנהלת הישיבה... להוריד לו ממשכורתו סך מסויים, כי הרי עכשיו פחתו הוצאות הבית והוא מסוגל להסתדר בסכום קטן יותר...

וכדאי להתבונן, ולחזור ולהתבונן, באושרו של האיש המאמין באמונה שלימה, שפרנסתו ופרנסת אנשי ביתו נגזרה כבר מן השמים מראש השנה ועד ראש השנה. כמה מאושר הוא, מאחר שבמוחו נקבעה המסקנה הבהירה, שאין כל עניין להרבות במאמצים להשגת הכסף, אלא אם עושה אדם את ההשתדלות המינימלית בנושאים אלה, ומטיל את יתר המעמסה על הקב"ה, שבידיו כל הכסף והזהב, הרי בוודאי שהאלוקים ייתן לו את כל מה שמגיע לו, ויריק עליו שפע ברכות עד בלי די.

ומי פתי יאמין שהעושר תלוי בריצתו של האדם אחריו?! - גם אם יצליח איש זה לצבור בקופתו רווחי עתק, הרי לימד אותנו שלמה החכם מכל אדם, שיש עושר השמור לבעליו לרעתו, ולא עוד אלא זו היא "רעה חולה ראיתי תחת השמש, עושר השמור לבעליו לרעתו, ואבד העושר ההוא בענין רע" (קהלת, פרק ה' פסוקים י"ב-י"ג). והיינו כפי שהוסבר לעיל, שהכסף שהושג במרמה, יילך להוצאות על תיקון מיכשור שהתקלקל 'לפתע', או לטיפול הרופאים, רח"ל.

שלוות נפש שאין דומה לה

ומאידך, כמה מאושר הוא אותו יהודי הבוטח באלוקיו בכל ליבו, ויודע שלאחר שעשה את ההשתדלות המינימלית - יכול הוא לישב בשקט ובשלווה על מבועי התורה, ולעסוק בדברי רוח ככל אשר יחפוץ, והקב"ה ישלח לו כבר את עזרו ממעל, ועל זה אמר שלמה המלך (שם, פרק ה' פסוק י"ז): "הנה אשר ראיתי אני, טוב אשר יפה לאכול ולשתות ולראות טובה בכל עמלו וכו' אשר נתן לו האלקים כי הוא חלקו".

(מתוך 'קול ברמה' ביטאונה של רמת אלחנן, ניסן תשפ"א, בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

המוכר לא ידע את נפשו מרוב תמהון, וכפי המקובל בארה"ב הזעיק את המשטרה, בחששו שמדובר בעבריין רציני. השוטרים הגיעו, ושאלו את הקונה לסיבת המכירה המוזרה שהוא רוצה לעשות, ותגובתו היתה: "אינני חייב למסור לכם דו"ח. כך אני רוצה לעשות, וזהו!"

בארה"ב, תשובה שכזו רק מכפילה את החשדות נגד האדם, והשוטרים לקחו את היהודי וכלאוהו בבית המעצר עד הבאתו לידי שופט. כיון שהדבר אירע בסוף השבוע, והשופטים יושבים רק ביום שני, נכלא האיש ל-4 ימים.

משהובא עניינו לבית המשפט, שאל השופט את השוטרים: "וכי מצאתם דבר-מה פלילי בעבר שלו?". השוטרים השיבו בשלילה, ואז התרגז השופט וגער בהם ואמר: "כיצד אפשר לכלוא אדם על לא עוול בכפו, רק מפני שלא רצה לנפק לכם הסבר על העסקה המוזרה שלו?" - השופט הורה לשחרר את היהודי, ולשלם לו פיצוי של מיליון דולר על העוול שנעשה לו!

בסופו של דבר התברר, שהיהודי הוא תכנן את הכל בכוונה תחילה. דהיינו, הוא ידע שעל ידי שיציע עסקה כזו למוכר, הוא יזעיק את השוטרים, וכשיסרב לתת הסבר, הם יאסרו אותו, ולבסוף ינתן לו פיצוי...

מרון הגר"א זילברשטיין אמר, שהמעשה הזה הגיע אליו מאחד מראשי הישיבות, שסיפר שהגביר ההוא התקשר אליו וביקש לתרום לשיבתו סכום כסף גדול בסך מאה אלף דולר, והדגיש שמדובר בכספי מעשר... ראש הישיבה שהתוודע לסיפור העסקה, והפיצוי שניתן לו על ידי השלטונות האמריקנים, שאל האם מדובר בכסף כשר, או שמא כיון שכל הדבר נעשה בתרמית, אסור לו לקחת את הכסף?

אמרנו לו שבוודאי מדובר בכסף שאינו כשר, ואסור לו לקחת את הכסף. גם גיסי מרון הגר"ח קניבסקי הסכים לכך, ואמר שלא יקחו את הכסף הזה.

הנהגותיו בכסף של מרון הגר"א קוטלר

תלמיד מובהק של מרון הגר"א קוטלר זצ"ל, סיפר לי שני סיפורים על רבו, הממחישים את גודל ישרותו בעניין הכסף. ראש ישיבת ליקווד הורה לרעייתו הרבנית ולבני ביתו, שכאשר הם נמצאים בתוך תחום הישיבה - הוא מתיר להם לאכול מהמזון של הישיבה. היתר זה חל גם כאשר הם נוסעים בדרכם מן הישיבה הביתה, אולם ברגע שהם נכנסים לתוך הבית עם לחם של הישיבה, חייבים הם להודיע לו על כך "כיוון שאסור לי להכניס לביתי אוכל השייך לשיבה, ובמקרה זה אני צריך להוריד את הלחם ממשכורת".

הרי הרבנית ובני הבית פעלו אף הם למען מוסדות הישיבה, ואם כן מדוע אסור לו לראש הישיבה להכניס אוכל של הישיבה לביתו? - אבל אותו גאון וצדיק, מקים עולה של תורה באמריקה, המעוניין להורות לתלמידיו תורת אמת, מקדש את עצמו במותר לו בכל מה שקשור לענייני ממונ.

הסיפור השני שסיפר לי התלמיד המובהק, הוא, שכאשר השיא

היה זה בתקופה שהיה בבעלותי בית חרושת לעורות. יום אחד פנה אלי מרן החזו"א ואמר לי: "אני רוצה להיות פועל אצלך - האם הדבר אפשרי?". לא הבנתי למה הוא מתכוון ואמרתי: "אשמח מאד, אבל מה פירושו של דבר?". מרן הסביר לי...

הרב שלמה לורינץ על חכמה, 'קנאות' ודרכי נועם של מרן החזו"א זיע"א

"וְכָל חָכֵם לֵב בְּכֶם יָבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ" (שמות ל"ה, י')

אחד היסודות החשובים, אשר עמל מרן להחדיר בנו ובציבור החרדי כולו, הוא העמידה האיתנה והעקבית על עקרונות היהדות, גם כאשר לאלו הרחוקים מאור התורה, האמונים על ערכי ה'דמוקרטיה' וה'סובלנות' - נראית עקביות זו כ'עקשנות' בלתי מובנת.

בעניינים אלו, אפשרות של פשרה לא עלתה על הדעת. לא היה אצלו מושג של 'אין לנו כח לעשות', וממילא לא היה מקום לפשרות. כאשר התעורר הצורך לעשות דבר מה, הייתה שיטתו: אין ויתור ואין פשרה, את הדבר הזה צריכים לעשות - ואנחנו נעשה.

דרך זו אינה יכולה להצליח, כאשר עושים בה שימוש ללא הבחנה. קנאות אמיתית זקוקה לשיקול דעת תמידי, היא זקוקה לדעת תורה היודעת לשקול בפלס, מתי היא רצויה ומתי היא מזיקה, מתי תשיג את מטרתה ומתי אין בה כל תועלת, והיא אף תגרום נזק. כמה עמוקים דבריו של רבינו הרמח"ל ב'מסילת ישרים' בענין זה של 'משקל החסידות':

"ותדע שזוהי המלאכה הקשה שבחסידות, כי הרבה דברים טובים ויכול היצר לרחק כאילו הם רעים, והרבה חטאים לקרב כאילו הם מצוות גדולות... ובאמת שלא יוכל איש להצליח במשקל הזה, אלא בשלושה דברים: (א) שיהיה לבו ישר שבלבבות. (ב) שלא תהייה פנייתו אלא לעשות נחת רוח לפניו יתברך, ולא זולת זה כלל. (ג) ושיהיה מעיין על מעשיו עיון גדול, וישתדל לתקנם על פי התכלית הזו, ואחר כל זאת יהיה משליך יהבו על ה'".

באישיותו של מרן התקבצו כל התנאים שמנה הרמח"ל, והוא הוכיח שאין סתירה בין קנאות של אמת לבין "דרכי דרכי נועם". בשניהם יש צורך במקומם ובזמנם הנכון, כפי שתלמדנה העובדות שנביא בפרק זה. הוא סלל לדורות שאחריו את הדרך כיצד לקיים "האמת והשלום אהבו".

כידוע, הייתה דעתו של מרן לאסור את השימוש בחשמל המיוצר ע"י חילול שבת, כולל שימוש במים המסופקים מכח חשמל זה. יש לציין, שגם בענין זה ראינו את עדינות ההרגשה בזולתו. כאשר באו אליו זוגות צעירים כדי להתברך מפיו, ביקש מהם שלא יעשו שימוש בחשמל בשבת, אך לא דרש זאת במפגיע, אלא כמבקש

בעלמא. מרן ידע, שאיש לא יסרב לבקשתו, ואין צורך לומר, שבקשתו אכן נענתה ברצון.

אגב, אביא בענין זה קטע מהספר 'גנזי שערי ציון', מרשימותיו של הגרב"צ במברגר: כאשר בנו את תל אביב, נערכה תעמולה לרכישת מניות גם בקרב היהדות החרדית, ובכדי לרכוש את לב החרדים הבטיחו שמירת שבת בנמל.

כאשר לא קיימו את ההבטחה, קם אחד הנציגים החילוניים ושאל: "ולמה אתם משתמשים בחשמל שלנו בשבת?". טענתו זכתה לפרסום גדול בעיתונות, והרבנות הראשית נאלצה לפרסם, כי נציג מטעמה ביקר בחברת החשמל ביום השבת במשך שעתיים, וראה שעושים שם רק כיוון, שימון ותיקון המכונות, שאם לא יעשו זאת, תהיה סכנת נפשות.

מרן הגיב אז ואמר: "וכי זו תשובה?! 'רק' מלאכות דאורייתא הם עושים, ולא שאר מלאכה. ומה עוד הם עושים בשאר היום, מלבד אותן שעתיים שהוא ביקר שם?! לדעתי, אם כל שומרי השבת היו מתאחדים שלא להשתמש בחשמל בשבת, הם היו נמנעים לגמרי מלחלל את השבת, כל הענין אצלם הוא ענין של 'להכעיס'. חילול ה' הוא איסור חמור יותר ממלאכת שבת!"

מעבד עור לרצועות

שום מגבלה לא עמדה בפני מרן. כאשר הבין שצריך לעשות משהו,

שום קושי לא מנע אותו מלעשותו.

היה זה בתקופה שהיה בבעלותי בית חרושת לעורות. יום אחד פנה אלי מרן ואמר לי: "אני רוצה להיות פועל אצלך - האם הדבר אפשרי?"...

לא הבנתי למה הוא מתכוון ואמרת: "אשמח מאד, אבל מה פירושו של דבר?"

מרן הסביר לי: "אני רוצה לעשות בעצמי את הרצועות לתפילין שלי, שיהיו הרצועות מתחילת העיבוד לשמן. אני יודע שהדבר יפריע את העבודה הסדירה בבית החרושת, וברצוני לשאול, האם תוכל לדאוג לכך שאני בעצמי אעשה את כל העבודה?"

מובן שהסכמתי בשמחה. מאד התפלאתי על כך, הרי זו עבודה של בורסקי ממש - להכניס את העורות לבור הסיד, ולאחר מכן לעבדם בחומרים כימיקליים... שאלתי אותו, למה הוא רוצה לעשות עבודה קשה זו בעצמו דווקא, הרי אפשר שהוא יכוון, והפועלים יעשו את המלאכה? אולם מרן ענה שכך רצונו, לעשות את כל העבודה לבד. וכך במשך שלושה שבועות הגיע מרן מידי בוקר, וכדי לא לגרום להפרעה גדולה, הקפיד להופיע מיד עם הפתיחה, ובמו ידיו עשה את כל העבודה.

מרן היה מאד מרוצה מכך, שהצליח לעבד את העורות לתפילין שלו בעצמו. הבנתי שהדבר חשוב בעיניו, אולם לא ידעתי עד כמה. זמן רב לאחר מכן, כאשר קובץ אגרותיו יצא לאור, מצאתי איגרת שכתב בענין זה למרן הרב מברסק, ממנה הבנתי כמה העריך מרן את הענין. אצטט כאן חלק ממנה:

"שמח אני לבשרם, כי עלתה בידי למצוא מי שהתרצה לתת לי האפשרות לעבד עור הרצועות כפי חפצנו, היינו לעשות בעצמי את כל העבודות עד גמרן, והטלתי בעצמי בשרי' ראשונה באמירת פה 'לשם רצועות של תפילין', וכבר החלפתי בעצמי לבור השני הוא בור הסיד, ושהה שם ערך ה' ימים, ועכשיו הועבר לבור שלישי ג"כ על ידי" (קובץ אגרות ב, קלד).

עם זאת, הבחין מרן היטב בין קנאות אמיתית הנובעת ממקור טהור - קנאות שתכליתה לבנות, לבין קנאות מזויפת שתוצאותיה הרות אסון. במישור המעשי היה מרן שוקל כל שאלה שנדונה לפניו לגופו של ענין, בידעו דגם מעשים טובים ונכונים עלולים לקלקל, ואף להשיג תוצאה הפוכה, כאשר הם מבוצעים שלא בזמנם ושלא במקומם הנכון.

להלן נביא כמה עובדות, מהן משתקפת גישה זו.

כאשר באו אליו אנשים מירושלים מחוגי ה'נטורי קרתא', וביקשו ממנו למחות באחד מגדולי התורה בבני ברק, הקפיד עליהם מאד באמרו: "באים מירושלים ללמד אותנו איך עלינו להתנהג?!...". מרן התבטא על ה'נטורי קרתא': "משולים הם לשעון מעורר. טוב שהם מעוררים, אך למעשה, צריך להחליט אם לקום או להמשיך לישון..."

היחס לכנסת - ולבחירות לכנסת

כידוע, דעתו של מרן הייתה, כי על היהדות החרדית לשלוח

נציגים לכנסת ולהשתתף בבחירות. מרן בעצמו פעל רבות, והמריץ את מקורביו לקדש שם שמים על ידי ריבוי מצביעים לרשימת אגו", והוסיף, שגם אם לא ישיגו מנדט נוסף בכנסת, הרי עצם ההצבעה לרשימה החרדית - מהווה קידוש ש"ש, בכך שיש יותר קולות של מצביעים חרדיים, הנאמנים לדעת גדולי התורה. מרן עצמו נמנע, כידוע, מחתימה על כל נושא שהוא, אולם גיסו, מרן ה'קהילות יעקב' כתב על דעת מרן בענין זה במכתבו משנת תשל"א: "בדבר הבחירות לכנסת אין כאן מקום להאריך כלל וכלל, רק אכתוב לכב' שדעת רוב רובם של גדולי הדור... שאין בזה שום צד של איסור כלל, ובכללם מרן ה'חזון איש' וצללה"ה, ואדרבה וכו'" (קריינא דאגרתא ב, קנד).

כאשר קצב הפעילות למען רשימת אגו" לא השביע את רצונו, העיר לי שאולי כדאי שהפעילים ילמדו לפני היציאה לפעילות פרק ו' במסילת ישרים, המדבר בענין מידת הזריזות... אולם ההתגייסות למען ההשתתפות בבחירות, לא פגמה ביחסו השלילי לכנסת כמקור השלטון החילוני. הוא התייחס למוסד זה בהסתייגות יתירה, והיה מתעניין אצלי, מתי תצא הכנסת לפגרה. כאשר התפלאתי על שאלתו, ושאלתי מדוע הוא מתעניין כ"כ בנדון, השיב: "בעונת הפגרה של הכנסת יש גם לי קצת מנוחה, ביודעי שבתקופה הזו, לפחות, לא מרחפת סכנה של גזירות חדשות..."

לא חומרא אלא קולא...

מרן ידע, שפעמים תחת מעטה הקיצוניות - מסתתר הרצון להתפשר, כאשר קיצוניות זו משמשת כ'הוכחה' שדרך זו אינה אפשרית...

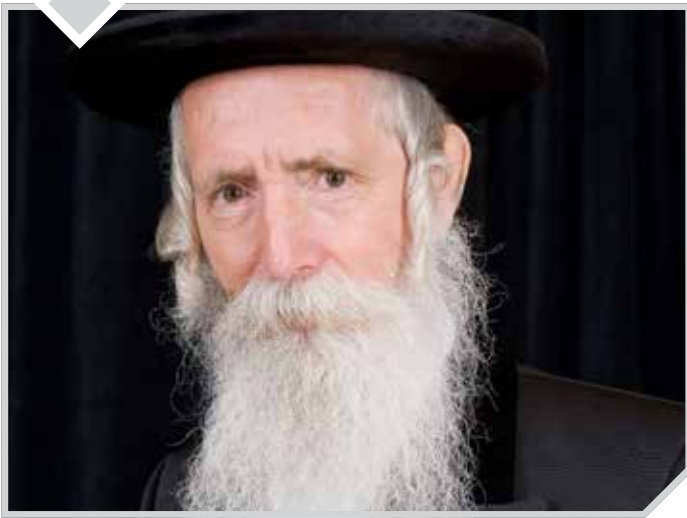
בזמן שלחם על קיום מצוות השמיטה כהלכתה, נמצאו רבנים אחדים בארץ שלא הסכימו עם קולא מסוימת שלו, וערערו עליה בפומבי, למרות שבדרך כלל רבנים אלו לא היו נודעים כ'מחמירים'. היו רגילים לדבר, כי מטרתם היא להוכיח שלא תתכן במציאות של ימינו שמירת שמיטה כדן, ואין מנוס מקיום 'היתר מכירה'.

מרן התבטא בענין זה בחומרה ואמר: "בוידוי של רבינו ניסים גאון נאמר 'את אשר החמרת הקלתי, ואת אשר הקלת החמרת' - לכאורה, אין זה מובן, מה חטא יש בו באדם המחמיר על עצמו אף במה שמותר לו מן הדין?... אלא, הכוונה לכגון דא: רב המצדד להתיר לחלוטין איסורי שביעית בדרך של מכירת קרקע לגוי, ובאותו זמן מתקומם נגד כל קולא שמקילים לשומרי שמיטה, מפני שחפץ בסתר ליבו להוכיח, שאין אפשרות לשמור שביעית כהלכתה, ומוכרחים להגיע להיתר מכירה, רב כזה - ודאי צריך להתוודות ולבקש כפרה על 'את אשר הקלת החמרת'..." (שמעת מרבי משה שנפלד).

(מתוך הספר 'במחיצתם של גדולי התורה')

ויהי יונה ירא את אלוקים, צנוע ומעולה, מאנשי הל"ו של ירושלים של מעלה. איש אינו מכירו ואין עומד על סודו מלבד אבא זצ"ל ראש הישיבה. אבא, מקורבם של גדולי ישראל, ניחן בטביעת עין של תלמיד-חכם, וזיהה תמיד את מה שאיש לא ראה. מידי ראש חודש היה אבא לוקח אותנו למכולת של יונה, ורוכש לנו קוביית סוכר לכל ילד לכבוד היום. היה זה מאורע בלתי נשכח, והוא צרוב בתודעתנו עד עצם היום הזה...

הגאון ר' יצחק דוד גרוסמן שליט"א, על שבת קודש ואנשי מעלה

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה" (שמות ל"ה, ב')

הוא היה דר בשכונתנו, בבתי ורשה המיתולוגים. קראו לו יונה דער קרעמער (יונה החנווני). בבעלותו היתה מכולת שכונתית קטנה, אמה על אמה, שם יושב היה במשך כל היום ומוכר ממרכולתו: לחם, חלב, גבינה, שוקולד, ביצים, שמן וסוכר. מפעם לפעם היה מביא מוצר נוסף לחנות, והעוברים ושבים היו תמהים: "יונה, וכי מה צורך לך לסחוב חלווה מהשוק? ואם כבר היית במחנה יהודה, היה עליך להביא מעט סיפולוקס שיש לכולם צורך בו".

ויהי יונה ירא את אלוקים, צנוע ומעולה, מאנשי הל"ו של ירושלים של מעלה, איש אינו מכירו ואין עומד על סודו, מלבד אבא זצ"ל ראש הישיבה. אבא, מקורבם של גדולי ישראל, ניחן בטביעת עין של תלמיד-חכם, וזיהה תמיד את מה שאיש לא ראה. מידי ראש חודש היה אבא לוקח אותנו למכולת של יונה. ורוכש לנו קוביית סוכר לכל ילד לכבוד היום. היה זה מאורע בלתי נשכח, והוא צרוב בתודעתנו עד עצם היום הזה. מובן שהיינו צריכים להוכיח רמת לימודים נאותה. כדי לזכות ב'צוקער'. אבא ייקר לנו את ראש חודש, את התורה ואת האדם.

לפני שהיינו נכנסים, היה אבא מלמד אותנו איך להתייחס לכל יציר נברא: "ראו את יונה. נראה לכם אדם פשוט? דעו לכם כי יש לו דעה בשמים יותר מכל אחד אחר. הוא איש דבוק בריבון העולמים מעת לעת". אבא היה אומר לנו כי לו נברר אחריו, נגלה כי שם שמים שגור על פיו וכולו דבקות בה'. מובן שכילדים לא עמדנו על סוד הדברים, אבל הבנו כי איש קדוש שרוי בתוכנו.

יונה היה נוהג בפשטות. עיפרון עתיק ומשופשף היה תלוי בקצה אוזנו השמאלית, ובו היה עורך חשבון ללקוחותיו, בפנקס צהוב שידע ימים יפים יותר. אבא היה נוהג לומר לנו, הילדים: "ראו היטב איך הוא עורך חשבון. הוא היה רושם באותיות גדולות בראש עמוד הפנקס: 'בסייעתא דשמיא, לה' הארץ ומלואה'. רושם את החלב, הלבן והלחם שלקחנו, ואז רושם את התוצאה". כמעט תמיד היה יונה 'מתבלבל' ורושם בשורה התחתונה את ה'תוצאה' המעניינת: "סך הכל: אין עוד מלבדו..."

יונה היה צוחק צחוק גדול, כמי שנתפס בקלקלתו, אבל אבא היה אומר לנו: "הוא לא טועה. כשהוא עורך בראשו סך הכל, יש לו תוצאה אחת ויחידה: אין עוד מלבדו!".

בפרשת השבוע, פרשת ויקהל, אנו לומדים על שמירת שבת. "ויקהל משה את... עדת בני ישראל ויאמר אליהם: אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות... ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה".

חכמינו ז"ל למדו (מכילתא): "כשם שנצטוו ישראל על מצוות עשה של שבת, כך נצטוו על המלאכה". ולכאורה קשה עד מאד להבין את הדברים כפשוטם. וכי יהודי מצווה על עבודה? ואם הוא יורש שקיבל כספו בירושה, גם עליו מוטל לצאת לעבוד?

אין זאת אלא שבא הכתוב ללמדנו, איך צריך להיות היחס שלנו לעבודה, למלאכה, לפרנסה.

כלל ראשון: האדם צריך לעבוד בעבודה - ולא העבודה אצל האדם. כל אחד צריך לדעת לשים את הגבולות. לא עובדים כשמתפללים, כשאוכלים, כשנמצאים בבית עם הילדים.

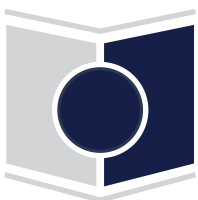
כלל שני: העבודה היא אמצעי להביא פרנסה - ולא החיים עצמם.

**בעזה שיי"ת
יהיה לך
גם השנה
שפע של
מצות
מהודרות**

**השאלה רק
עם כמה
דפים של
מסכת שקלים
תגיע לחג**

**ביום שלישי י' בניסן
מתחילים מסכת שקלים
במסגרת הדף היומי
הצטרף גם אתה
לרבבות לומדי הדף היומי!**

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

כשעה לפני השקיעה ראה הרב מפוניבז' שסבא שלי לא רגוע. הוא הוציא אותו למרפסת והראה לו את השמש: השמש עוד לא שקעה, נכון? זאת אומרת שעדיין ראש חודש עכשיו. עד שהחמה תשקע, כבר יהיה כסף לכל אחד מהבחורים. אני בטוח בזאת". סיפר לי סבא שמאותו רגע, לא משו עיניו מחדרו של הרב מפוניבז'. עקבתי אחריו בשבע עיניים כדי לראות כיצד יפול דבר. ברור היה לי שהקב"ה בוודאי ייענה לתפילותיו וישלח את הכסף בזמן, אבל הייתי חייב לראות את זה קורה

הרה"ג רבי יצחק פרידמן, בעל 'מתיקות התורה',
בשיחה מרגשת עם סיפורים מופלאים של אמונה יוקדת

יעקב א. לוסטיגמן

לכבוד קוראי 'לקראת שבת' פנינו אל הרה"ג רבי יצחק פרידמן שליט"א, המוסר שיעורי 'דף היומי' תמידים כסדרם בביהמ"ד דחסידי צאנו ברחוב רבי יהודה הלוי בבני ברק, מחנך דגול, מרצה ודרשן נודע בכל הקהלים. רבים מכירים את הרב פרידמן מקו 'מתיקות התורה' שבו הוא מזין תוכן נפלא ומתוק מדבש לשמחת לבם של רבבות המאזינים, ושיעוריו מתפרסמים בקביעות בארץ ובעולם.

ביקשנו לשמוע מהרב פרידמן מעט מדברותיו על ענייני הפרשה, וזכינו לדלות ממנו מלוא חופניים מאמרי חיזוק ואמונה, דברי שלום ואמת.

"בתקופה האחרונה נתקלתי במודעה מאוד מעניינת" מספר הרב פרידמן, "היתה שם תמונה של אדם המחייך חיוך רחב ומאושר. ידיו שלובו וכל כולו אומר רוגע ושלווה. התמונה הזאת הוכפלה על פני המודעה 31 פעמים, בסגנון של לוח שנה, וכל תמונה של חיוך משקפת יום אחד בחודש הלועזי.

"הרעיון שעמד מאחורי המודעה הזאת הוא שבליווי של הארגון שמפרסם אותה, יוכל כל אחד לחייך בכל ימי החודש, גם בימים הקשים לכאורה כמו העשירי לחודש, ה-15 וה-20 הידוע לשמצה בקרב הרגילים לחזר על פתחי הגמ"חים לא עלינו.

"אם תתאם אתנו פגישה", זה המסר שהעבירה המודעה, "אנחנו כבר נעזור לך להתנהל נכון מבחינה כלכלית, ואז תוכל להיות רגוע ולחייך כל החודש".

"חשבת לעצמי", ממשיך הרב פרידמן, "שמשהו לא מסתדר כאן. וכי כל אחד יכול לחייך מלוא פיו ברגע שהוא לא צריך לגלגל גמ"חים? האם כל מי שיש לו כסף הוא בהכרח מאושר? חסרים אנשים עשירים ועצובים? ובכלל, האם הליווי הזה שהארגון מלווה אנשים מתאים לכל אחד ופותר את הבעיות של כל אחד? ומה

לגבי מי שההכנסות שלו נמוכות במיוחד וההוצאות ההכרחיות שלו גדולות יותר?

"אבל בכל זאת, חייב להיות שיש מפתח אחד שכן יכול להתאים לכולם, מפתח כזה שיכול להביא לכך שכל אדם יחייך מלוא פיו. השאלה היא רק מה הוא המפתח הזה והיכן הוא נמצא.

"נו... ברור! אנחנו כיהודים מאמינים בני מאמינים יודעים היטב שלמפתח הזה קוראים 'אמונה'! יהודי שמאמין באמת ובתמים בקב"ה, בוטח בו בכל כוחו, ויודע בוודאות מוחלטת שהקב"ה כבר ידאג לו ויסייע לו בכל צרכיו. יהודי כזה יכול לחייך מלוא פיו גם כשהוא מתמודד עם קשיים כלכליים, וגם כשהוא מתמודד עם קשיים אחרים.

"האמונה גוברת על כל הבעיות, על בעיות בריאותיות חלילה וחס, ועל כל בעיה אחרת, ולכן מה שאנחנו צריכים לעשות זה בראש ובראשונה להתחזק באמונה, ולאחר מכן אנחנו צריכים לחייך, אבל זה כבר יבוא ממילא כי מי שמאמין - מחייך!

"בבוקרו של ראש חודש, אחרי תפילת מוסף, ניגש סבא לרב מפוניבז' והמתין לקבל את המעטפה עם הכסף, אבל הפעם הרב לא נתן לו מעטפה: "אין לי כסף", אמר לו בפשטות

"הרב מפוניבז' היה עובר על הרשימה מחליט איזו הוצאה לאשר ואיזו לדחות, לפעמים היו דברים לא כ"כ דחופים, או דברים שיכלו לחכות לחודש הבא, וכך אחרי שהחליטו מה שחייבים לתת לבחורים, הוא היה מכין כסף ונותן לסבא שלי בראש חודש בבוקר את כל הכסף הנדרש. הסבא רבי נחמיה היה נכנס לחדר האוכל בשעת ארוחת הצהריים, ומחלק לכל בחור כסף כפי מה שמגיע לו, לצורך קניית הדברים הנחוצים לו.

"חודש אחד רשם סבא את כל הדברים, קיבץ וחישב, סידר וערך, ולקראת ראש חודש הגיש לרב מפוניבז' את הרשימה המסודרת כדרכו מימים ימימה.

"בבוקרו של ראש חודש, אחרי תפילת מוסף, ניגש סבא לרב מפוניבז' והמתין לקבל את המעטפה עם הכסף, אבל הפעם הרב לא נתן לו מעטפה: "אין לי כסף", אמר לו בפשטות.

"סבא הרגיש לא בנוח: "אבל הבחורים יתאכזבו מאוד בצהריים, הם חייבים את הכסף כדי לקנות דברים נחוצים מאוד", אמר, אבל הרב מפוניבז' לא נלחץ: "אין לי כסף. כשיהיה כסף אתן לך".

"שעת הצהריים הגיעה, חדר האוכל מלא מפה לפה, כולם יודעים שעוד מגיע הרב קלויזנר ומחלק כסף לכל הבחורים, אבל הרב קלויזנר מגיע בידיים ריקות. הבחורים כמובן התאכזבו מאוד כמה אפילו התחילו להתמרמר, מה זאת אומרת אין כסף? איך נקנה גרביים חדשות במקום אלו שבלו? או נקנה חולצה במקום זאת שנקרעה? מה עם נעליים?

"סבא הבין לליבם ומיהר לרב מפוניבז' כדי להזכיר לו שוב, אולי בכל זאת הוא יוכל לעשות מאמץ ולגייס את הכסף, אבל הרב מפוניבז' משיב בשלווה שעדיין אין לו כסף. "אל דאגה רבי נחמיה", הוסיף הרב מפוניבז', היום ראש חודש, היום יגיע כסף. הקב"ה כבר ידאג לשלוח לי את הכסף בדרכים שימצא לנוכח".

"אז מה יעשה מי שנמצא במצב של לחץ ומועקה? יאמין בה' וכשיאמין בה' הלחץ יהפוך להצלחה. הרי אם ניקח את אותיות 'לחץ' נגלה שהן השורש למילה 'הצלחה'. כל מה שחסר להן זה ה' לפני וה' אחרי, והרי האות ה' רומזת לקב"ה, ללמד שמי שמפנים שה' נמצא איתו תמיד מתחילת כל יום עד סופו אצלו הלחץ נהפך להצלחה.

"כעין זה שמעתי משמו של הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל שהוא שואל למה כשאוכלים מרור בליל הסדר אוכלים אותו בלי הסיבה, כי הוא מר ואין לאכול אותו דרך חירות, אבל כשאוכלים אותו עם המצה ב'כורך', אז כבר אפשר וגם צריך להסב. לכאורה זה תמוה למה השתנה דינו של מרור זה מהמרור הקודם?

"אלא, אומר רבי ראובן זצ"ל, התשובה היא שהמרור מרמז לצרות לקושי השעבוד, והמצה מרמת לאמונה כידוע, ולכן כשיש צרות זה קשה ומר, אבל כשזה מגיע עם אמונה, אז הצרות כבר לא מרות, המרור כבר לא מרור כשהוא מגיע יחד עם המצה, האמונה ממתקת את כל הקושי.

ובאמת, הרעיון הזה הרי טמון בפרשה שלנו. כי יש ווארט שאמרו צדיקים על הפסוק "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו", בפרשת בהעלותך, שאומרים צדיקים שיהודי בכל מסעותיו צריך לדעת שהכל על פי ה', לזכור שכל מסע ומסע, בין אם רוחני או גשמי, בין אם מתוכנן ובין אם ספונטני, כל מה שעובר עליו בחיים, הכל זה על פי ה'.

אומר ה'ייטב לב': זה מה שכתוב בפרשה שלנו בסוף פרשת 'פקודי' על פי ה' "לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם", שתמיד צריך להיות לנגד עיניו של כל יהודי, ההכרה הזאת שכל מסעותיו הם על פי ה', וזה 'לעיני כל בית ישראל', שכל בית ישראל צריכים לשמור על כך שהנושא הזה של "בכל מסעיהם", הם על פי ה', זה צריך להיות לנגד עיניהם יומם ולילה.

"ומי שמצליח לחיות עם ההרגשה הזאת, זוכה להגיע לדרגות מופלאות, ובעניין זה שמעתי סיפור מופלא מסבי הגאון רבי נחמיה קלויזנר זצ"ל, שהיה מגיד שיעור במשך שנים רבות בישיבת 'חוג חתם סופר' בבני ברק, ועוד קודם לכן היה מסייע לרב מפוניבז' זצ"ל, בניהול ישיבת פוניבז' בבני ברק.

"באותן שנים, הנוהג היה שלא רק שהבחורים שלמדו בישיבה לא שילמו על כך שכר לימוד, אלא שהישיבה גם דאגה לכל צרכיהם, כי הרי רבים מהם היו יתומים שעלו מהשואה בעירום ובחוסר כל ולא היה להם שום דבר כדי להתפרנס. לא היו להם הורים שיוכלו לממן להם את הבגדים והנעליים ושאר צרכיהם, ולכן הישיבה היתה עושה זאת.

"הסדר היה שכל בחור היה מגיש פעם בחודש רשימה עם דברים שהוא צריך ונזקק להם בדחיפות, סבא שלי היה רושם את הכל, עושה חשבון כמה עולה כל דבר, ומגיש את הרשימה לרב מפוניבז' לקראת ראש חודש.

אבל השאלה היא איך עושים את זה בפועל, איך מגיעים לכאלו דרגות של אמונה?

יש פתרון ידוע לעניין, שאדם ירגיל את עצמו במשך תקופה לכתוב מדי ערב את הניסים שעשה לו הקב"ה במשך היום. כל מאורע של השגחה פרטית, אפילו דברים קטנים לכאורה. הגעת לתחנה יחד עם האוטובוס ולא היית צריך לחכות לו אפילו חצי דקה? תכתוב! הגעת למכולת והספקת לקנות את החלב האחרון לפני שנגמר ונסך ממך הצורך לרוץ למכולת אחרת ולחפש חלב בבהלה? תכתוב! כל דבר טוב שהקב"ה עשה לך.

"כשמתרגלים לכתוב, הראש מתרגל לחפש את הדברים הטובים כל היום. אנחנו מתחילים לשים לב, וכך הולכת ומתחזקת האמונה החזקה והידיעה הברורה שהקב"ה נמצא אתנו בכל רגע ורגע.

"ולסיים אספר פה עוד מעשה אחד ששמעתי לפני כמה ימים מחבר שלי, מעשה שאירע עמו בתקופה האחרונה.

"הוא רגיל כבר שנתיים לכתוב את כל הדברים הטובים שקורים לו בכל יום, לפני שהוא הולך לישון. שעת השינה שלו היא ב-12 בלילה, ובדרך כלל רבע שעה קודם לכן הוא מסיים להתארגן לשינה, ויושב לכתוב כמה דקות את מקרי ההשגחה הפרטית שקרו לו.

"בשבוע שעבר, הוא החליט להקדים בשעתיים ולכתוב את מקרי ההשגחה הפרטית שלו בשעה 10:00 בלילה.

"הוא נכנס לחדר, מדליק את האור ונזכר שבעצם היום השכיבו את הילד בן החמש בחדר ההורים, כי הוא בכה ולא נרדם במיטה שלו. תוך כדי הוא שם לב שמישהו דחף את השידה ולכד את רגלו של הילד בין המיטה לשידה. הוא הזיז את השידה ורצה להרים את רגלו של הילד למיטה, אבל הרגל היתה סגולה, קרה כקרה, והרגישו שלא הגיעה אליה זרימת דם זה כמה שעות!

"כמוכן שהוא התחיל לעסות את הרגל של הילד במשך שעה ארוכה עד שהצליח להחזיר אותה לצבע נורמלי והילד שכמובן התעורר וזעק מכאבים, נרגע והצליח סוף סוף להזיז את הרגל.

"התרגלתי לכתוב ניסים של השגחה פרטית", מספר לי החבר, "ובזכות זה זכיתי לנס גדול של השגחה פרטית, כשבאופן חריג הקדמתי בשעתיים וזכיתי באותו ערב לכתוב על נס מופלא, כשרגלו של הילד שלי ניצלה.

"הנה כי כן, כשמתרגלים לכך, לומדים לראות כמה טוב ה', ומחזקים את האמונה בו באופן יומיומי, בכל מסעיהם, לעיני כל בית ישראל".

להאזנה לשיעורי הרב פרידמן בקו 'מת'יקות התורה' 03-6554292

השעות נוקפות וסבא לי הרגיש מאוד לא נעים, הוא היה בין הפטיש לסדן. מצד אחד הרב מפוניבוז' מבטיח שעוד מעט יהיה כסף, מצד שני הבחורים שרוצים לקבל את הכסף בהקדם, והוא באמצע לא יודע מה לעשות...

"כשעה לפני השקיעה ראה הרב מפוניבוז' שסבא לא רגוע. הוא הוציא אותו למרפסת המערבית והראה לו את השמש: "אתה רואה את גלגל החמה?", שאל את סבא, "הוא עוד לא שקע, נכון? זאת אומרת שעדיין ראש חודש עכשיו. עד שהחמה תשקע, כבר יהיה כסף לכל אחד מהבחורים. אני בטוח בזאת".

"מאותו רגע, סיפר לי סבא, לא משו עיני מחדרו של הרב מפוניבוז'. עקבתי אחריו בשבע עיניים כדי לראות כיצד יפול דבר. ברור היה לי שהקב"ה בוודאי יענה לתפילותיו וישלח את הכסף בזמן, אבל הייתי חייב לראות את זה קורה.

"עשר דקות לפני השקיעה נשמעה חריקת בלמים. מונית נעצרה ליד בניין הישיבה, וממנה יוצא אדם הדור מראה, רץ במהירות במדרגות, נוקש על דלתו של הרב מפוניבוז' ונכנס בחופזה, מניח מעטפה על השולחן ואומר: "כבוד הרב, הבאתי לך כסף לישיבה!".

"כשסבא שלי היה מספר את הסיפור", מתאר הרב פרידמן, "הוא היה מחקה את תנועתיו של הרב מפוניבוז' באותם רגעים. הוא מספר שהרב היה רגוע, בלי התרגש, הוא פתח את המעטפה, ספר את הכסף והתברר כצפוי שהסכום התאים בדיוק נמרץ לסכום שהיה צריך לחלק לבחורים, לא חסרה אפילו אגורה אחת! הוא הושיט לסבא שלי את המעטפה בשלווה ואמר לו: "נו, רבי נחמיה, עדיין ראש חודש, צריך למהר ולחלק לבחורים את הכסף לפני שתשקע החמה".

"התברר שאותו יהודי נדיב רצה לתרום כסף לישיבה במשך מספר חודשים, אבל בכל פעם העניין נדחה לפעם אחרת והוא לא מימש את רצונו. "היום אחר הצהריים פתאום התחלתי להרגיש צורך עז לתת את הכסף בקרוב", סיפר הנדיב. "לא מצאתי מנוח, הכסף בער לי באצבעות, הרגשתי שאני ממש חייב לתת אותו לישיבה, ויפה שעה אחת קודם, פשוט לקחתי 'טקסי' ובאתי מתל אביב לבני ברק, כדי לתת לכם את הכסף".

"עם כזאת אמונה", מחדד הרב פרידמן, "אני די בטוח שהרב מפוניבוז' חיך גם הוא כל החודש, גם בעשירי וגם בעשרים. הוא לא איבד את האמונה לרגע, ותמיד ידע בוודאות מוחלטת שהקב"ה יסייע לו ויתן לו כל צרכיו.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

הבטיחו לעצמכם את המתנות לחג הפסח

לאור הביקוש הרב, אנו מדפיסים מהדורות חדשות של ספרי 'דרשו', שימו לב: **אוטומו המבצעים מסתיימים**, אז הקדימו את הזמנותיכם עוד היום, והספרים שכבשו את העולם היהודי בדרך אליכם הביתה

תרום 28 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 448 ש"ח

וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
סט 'לקראת שבת'
סט 'דרש דוד'
חמשה חומשי תורה
וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, לקראת שבת - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמשה חומשי תורה בדרך אחר, חדש! ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 384 ש"ח

וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
סט 'לקראת שבת'
ספר 'דרש דוד'
וספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על פסח / מסכת אבות, חדש! ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 23 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 276 ש"ח

וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
של 'דרשו'
* 6 כרכים

וספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח

וקבל מיידית
סט 'לקראת שבת'
וספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת השבוע מלוקטים מהמבחר של עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו' חדש! ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 21 ש"ח לחודש
למשך 6 חודשים
סך כל התרומה 126 ש"ח

וקבל מיידית
3 עותקים של ספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

המבצע לזמן מוגבל 02-5609000

"אומרים שלימוד מסכת 'שקלים' זו סגולה גדולה לפרנסה טובה. אנחנו לא רגילים ללשון של הירושלמי, זה עולם חדש, מעין הצצה ייחודית לעולם אחר, כמו טיול מעניין במדינה לא מוכרת, קסומה ומרתקת..."

הרה"ג ר' מאיר שפרכר, מגיד שיעור ב'דרשו', לקראת לימוד 21 הדפים במסכת 'שקלים' במסגרת 'הדף היומי', עם עצות להתמודדות עם השוני החד מהתלמוד הבבלי לתלמוד הירושלמי

יעקב א. לוסטיגמן

לקראת סיום מסכת פסחים, מתחילים רבים מהלומדים לדפדף מעט בין דפיה של מסכת שקלים, ומי שלא למד אותה בעבר, מרגיש מעט חוסר ביטחון לפני תחילתה של המסכת הלא מוכרת, שהוכנסה אומנם יחד עם התלמוד בבלי, אבל מקורה הוא בתלמוד הירושלמי, ולשונה שונה ובלתי מובנת, לכאורה, למי שהורגלו בלימוד התלמוד הבבלי לבדו.

פנינו לשוחח עם מגיד השיעור של 'דרשו', הרה"ג ר' מאיר שפרכר, שיספר לנו קצת על המסכת החדשה שאנו צפויים ללמוד בקרוב, ויסייע לנו לצעוד בבטחה בין בתריה.

"אומרים שלימוד מסכת 'שקלים' זו סגולה גדולה לפרנסה טובה", פותח הרב שפרכר בחיוך, "אם כן כדאי לנו לוודא שאף אחד לא נופל חלילה מהלימוד, ושכולנו ממשיכים הלאה ממסכת פסחים למסכת שקלים, כדי שנזכה כולנו לפרנסה ברווח בסייעתא דשמיא! "הסיבה שבגינה נכנסה מסכת 'שקלים' לדפוס של התלמוד הבבלי, היא בגלל שהיא המסכת היחידה בסדר 'מועד' שאין עליה תלמוד בבלי, ולכן רצו מדפיסי הש"ס להשלים את החסר באמצעות הוספת המסכת מתלמוד ירושלמי.

"ובאמת זאת הזדמנות מיוחדת ללומדי התלמוד הבבלי. אנחנו בדרך כלל לא רגילים לפתוח 'תלמוד ירושלמי', ברוב הבתים אין בכלל תלמוד ירושלמי, ברוב בתי הכנסת יש רק סט אחד או שניים, מונחים בקרן זוית, ולא רבים מאוד הם הלומדים בתלמוד הירושלמי בקביעות.

"והנה עכשיו זימנה לנו ההשגחה העליונה, לכל עם ישראל, הזדמנות נפלאה, ללמוד מסכת אחת בתלמוד ירושלמי, ולראות בטוב ה'.

"הזוהר הקדוש אומר, שתלמוד ירושלמי זה כמו אור, לעומת לימוד תלמוד בבלי שנקרא 'ללכת בחושך'. ואכן בתלמוד ירושלמי הסוגיות הרבה יותר פשוטות ובהירות מהתלמוד הבבלי, בדרך כלל, יותר קצרות וממוקדות. יש משנה, הגמרא שואלת, עונה, מתרצת ומבארת ומיד ממשיכים למשנה הבאה. רוב הסוגיות הן קצרות, אין הרבה מה להסתבך.

"אלא מה? אנחנו לא רגילים ללשון של הירושלמי, זה עולם חדש, מעין הצצה ייחודית לעולם אחר, כמו טיול מעניין במדינה לא מוכרת, קסומה ומרתקת. צריך לעשות דרכון לפני שנכנסים לירושלמי, אולי אפילו דרכון ירוק..."

"אציין עובדה מעניינת, שבמסכת שקלים שלנו יש 21 דפים, אבל אם תפתחו מסכת שקלים בדפוס של תלמוד ירושלמי, תמצאו בה 33 דפים. השינוי במספר הדפים, לא מגיע בגלל שאצלנו בבבלי חסר חלק מהמסכת, אלא שפשוט הדפים יותר צפופים, ויש יותר טקסט בכל דף בסדר של ש"ס וילנא, וצריך לקחת בחשבון, שכשאנחנו לומדים דף אחד במסכת שקלים בדף היומי, זה כמו שלמדנו דף וחצי של מסכת שקלים בתלמוד הירושלמי".

אולי תוכלו לתת לקוראים כמה עצות מעשיות, שיקלו עליהם בלימוד מסכת שקלים בפועל?

"כשאני למדתי מסכת שקלים, במחזור הקודם של 'הדף היומי', מסרתי את השיעורים מתוך הגמרא של 'מאורות הדף היומי'. יש להם בסוף ביאור נפלא עם הגמרא לפי גרסת הגאון מוילנא. למעשה הגר"א עשה המון תיקונים בגרסא של מסכת שקלים, והם מובאים ב'הגהות הגר"א' על הדף.

"מקובל ללמוד עם הגהות הגר"א, אבל זה קצת מסבך את העסק כשלומדים מתוך הגמרא, וכל הזמן מציצים עם חצי עין על הגהות הגר"א כדי לקרוא את הטקסט בצורה הנכונה. בחיבור של 'מאורות הדף היומי' מובא שם הנוסח של הגמרא עצמה, עם התיקונים של הגהות הגר"א, המשולבים לכתחילה בתוך דברי הגמרא, וזה מאוד מקל על הלימוד.

"צריך לדעת שה'תקלין חדתי'ן' שזה פירוש של הגר"א, שנכתב על

Dirshu
דרשו ד' ועונו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לרבות טבא זמא ספר המפתח למשנ"ב

לגלות את כל אוצרות
'המשנה ברורה'
והביאורים ומוספים
שבמהדורת 'דרשו'

כולל הפניות להלכות שהביא
'המשנה ברורה' בשער הציון,
ביאור הלכה, ובנידונים
בהקשרים אחרים בכל
ששת חלקיו

MAKOVER

א

אינדקס מורחב

30,000

ערכי 'משנה ברורה'

6,000

ערכים

700

עמודים

עכשיו בחניות הספרים • דרשו' 02-5609000 • להשיג במחיר מבצע במוקדי המבחן

כאשר כל התוכניות היו מוכנות, והכל היה נראה כה קוסם ומוצלח, הוא נכנס לקבל את ברכת הדרך ממרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל. ראש הישיבה שמע את הפרטים והגיב בנחרצות: "כך לא בונים ישיבה... ישיבה בונים בעמל ויזע... לישיבה כזאת שהכל בא על מגש של כסף - אין קיום!". ואכן הרעיון ירד מעל הפרק ונגנז...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הישיבות - ישיבת וואלוז'ין. שכן מייסד הישיבה, מרנא הגאון רבי חיים מואלוז'ין זצ"ל, שיקע את אבן הפינה בדמעותיו, והוא זה שנתן את החוסן לנצח, לרעיון המחודש של הקמת ישיבה במסגרת המוכרת לנו כיום. היסוד מוכרח להיות איתן, מיוסד ומושתת על טהרת לב וכוונה זכה, להגדיל כבוד שמים וכבוד התורה. מסיבה זו התייחסו מאורי ישראל בכל הדורות, להנחת אבן הפינה כאל משמעות סמלית חשובה מאין כמותה, ובהקמת רבות מהישיבות הקדושות, התענו ראשיתו ומידיהן בו ביום, והתפללו בדמעות שליש להצלחת הבניין. בעיני רוחם הם ראו וחשו כיצד כל הצלחת הישיבה ועתידה - תלויים ביסודות.

מסופר שכאשר הגיע מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל', לביקור בארצות הברית, לגייס כספים לטובת ישיבת 'קמניץ', הראו לו העסקנים את היכלי התורה הקיימים שם, שהרשימו במיוחד במראם החיצוני, וציפו לשמע ממנו תגובה נלהבת. אך לתדהמתם הגיב רבי ברוך בער: "אין זו צורה של בית המדרש! אצלנו בתי המדרשות בנויים מאבנים רטובות מדמעות. 'אויס געוינטע שטיינער'..." מקום תורה אמור להיות מבוסס על יתדות איתנים, לא על יופי והדר חיצוני. מקום תורה מקימים בדמעות, בדם, אחרת אין לו זכות קיום!

כך מתארים חז"ל במדרש (ריש ויקרא רבה) את עבודתו הזכה של משה רבינו בהעמדת קרשי המשכן:

"ויקרא אל משה' - מה כתיב למעלה מהענין פרשת משכן, 'כאשר צוה ה' את משה'. משל למלך שציווה את עבדו ואמר לו בנה לי פלטין, על כל דבר ודבר שהיה בונה היה כותב עליו שמו של מלך; היה בונה כתלים וכותב עליהן שמו של מלך. היה מעמיד עמודים וכותב עליהן שמו של מלך. היה מקרה בקורות והיה כותב עליהן שמו של מלך. לימים נכנס המלך לתוך פלטין, על כל דבר ודבר שהיה מביט היה מוצא שמו כתוב עליו. אמר: כל הכבוד הזה עשה לי עבדי, ואני מבפנים והוא מבחוץ? קראו לו שיכנס לפני ולפנים. 'כך, בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה עשה לי משכן, על כל דבר ודבר שהיה עושה היה כותב עליו 'כאשר צוה ה' את משה'. אמר הקדוש ברוך הוא, כל הכבוד הזה עשה לי משה ואני מבפנים והוא מבחוץ? קראו לו שיכנס לפני ולפנים. לכך נאמר 'ויקרא אל משה'..."

כל הכוונות הללו, לשם שמים בלבד ולשם מלכותו יתברך, החדירו קדושה וטהרה בבנין המשכן וגרמו שיהיה לו קיום.

זהו גם היסוד האמור בחז"ל (מגלה כט, א), שהיתה תרומה מיוחדת עבור אדני המשכן, מלבד התרומה הכללית שהתבקשו ישראל להביא לשאר מלאכת המשכן. וזאת, על מנת ללמדנו כי האדנים שהם יסודות המשכן, ועל גבם מושתת הכל, אמורים להיות מתרומה נפרדת, מהזך והנקי - כולה קודש לה'!

מה שאנו לומדים מכל זה הוא, שקיום הבנין ועתידו, וכן כל דבר רוחני - חוסנו וחוזקו תלויים לפי רמת הטהרה וכוונת הלב שהיו בעת ייסוד הבנין, ואילו רצונות ושאיפות נטעו ביסודות הבנין בעת היוסודו!

'ישיבה בונים עם דמעות' - ישיבת וואלוז'ין

מרן הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, ראש ישיבת חברון, כותב בספרו 'דליות יחזקאל' (חלק ב עמוד תג) שכך הוא גם בנוגע ללימוד התורה. יסוד ההצלחה בלימוד הוא הכוונה הטהורה ומסירות הנפש שמוכן האדם להשקיע מתחילה ועד סוף!

הוא הדבר אשר קבע לדורות את הצלחתה הרוחנית של אם

כך גם סיפר הגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א, רבה של אחוזת ברכפלד, בשם חותנו הגאון רבי אפרים צמל שליט"א, כי פעם פנה אליו אחד מחשובי ראשי הישיבות, והציע לו לשמש כמרבין תורה בישיבה שהוא עומד כעת להקים. אותו ראש ישיבה קיבל מפילנתרופ בניין מפואר, שכבר עמד על תילו בשכונת 'הר נוף' הירושלמית. בסיעתא דשמיא לאחר עבודה מאומצת, הוא הביא גם צוות מובחר וקבוצת בחורים מטובי בני הישיבות, איתם קיווה לפתוח את הישיבה לשם ולתפארת.

כאשר כל התוכניות היו מוכנות, והכל היה נראה כה קוסם ומוצלח, הוא נכנס לקבל את ברכת הדרך ממרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל. ראש הישיבה שמע את הפרטים והגיב בנחרצות: "כך לא בונים ישיבה... ישיבה בונים בעמל ויזע... ישיבה כזאת שהכל בא על מגש של כסף - אין לה קיום". ואכן הרעיון ירד מעל הפרק ונגנז...

בתי המדרשות שלנו בנויים על תעצומות נפש, יזע ועמל!

בספר 'אמרי חיים', מובא מה שסיפר הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל, מגדולי גאוני התורה בדורנו, שבתחילת דרכו של ה'סבא מנובהרדוק', מרן הגאון רבי יוסף יזל הורביץ זצ"ל, היה בו רצון עז להקים ישיבות. כידוע, ה'סבא מנובהרדוק' היה 'חד בדרא' במידת הבטחון, עליה עמל בכל כחותיו כל ימי חייו. הוא קנה כרטיס הגרלה, והיה סמוך ובטוח להיות וכוונתו היא להעמיד תורה לשם שמים בודאי יזכה בסכום כסף גדול לצורך כך, ויוכל להקים ישיבות כאוות נפשו; אך לבסוף לא זכה בהגרלה.

בצר לו, נסע ל'סבא מקלם', מרן הגאון רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל, להשיח את לבו ולספר על אכזבתו. הוא חשש שמא אין מידת הבטחון שלו שלימה. אולם כששמע ה'סבא מקלם' את דבריו, אמר לו משפט אחד: "רצון הבורא יתברך הוא, שאת מקומות התורה יבנו במסירות נפש!"

הדברים הלהיבו את הסבא מנובהרדוק, ושינו את כל נקודת מבטו. מני אז, בעמל נפש ובכוחות עלאיים, זכה להעמיד כשבעים ישיבות בכל תפוצות הגולה, בלי שום אמצעים, אלא עם כח 'מסירות הנפש' בלבד!

מקורביו של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר, מספרים על הנהגה מאלפת ויחודית שהיה נוהג בה ראש הישיבה, בכל פעם שהיה נוסף נדבך חדש לממלכת התורה - ישיבת מיר המעטירה.

כידוע, שימש רבי נתן צבי כאות ומופת לדורו, כיצד מקימים ומייסדים אימפריה עצומה של תורה, בכוחות נפש עצומים ומעט מאוד כוחות הגוף. בעודו מלומד מכאובים ויסורים נוראים, שלמעלה מכח אנוש לשאתם, בתמצית דמו וחלבו התגבר כארי, ובעשר אצבעותיו חולל מהפך אדיר, הכפיל ושילש את ישיבות מיר בארץ הקודש ללא היכר. היכלי תורה גדולים המלאים באלפי לומדים, שפרוסים בכל פנותיה וזוויותיה של שכונת 'בית ישראל' בירושלים, ומקרינים מאורה של תורה על כל ארץ הקודש.

הנהגתו של רבי נתן צבי היתה, שכל אימת שהיו יוצקים את אבן הפינה לבניין חדש מבנייני הישיבה, התעקש להיות נוכח שם בעצמו,

ללחוץ על דוושת היציקה, וליצוק בעצמו את המלט במקום הראוי. כך היה בכל עשרות מקומות התורה, שנבנו עם השנים בקרית הישיבה ובערים השונות בארץ. בקיץ ובחורף, ביום ובלילה; מעולם לא ויתר על כך.

רבי נתן צבי ידע והבין, שכדי שיהיה לישיבה קיום - יש להטביע ביסודות את 'מסירות הנפש' עימה הכפיל, שכלל והחזיק את הישיבה; ולכן טרח והגיע בעצמו בכל פעם ליצוק את היסודות!

הגאון רבי בנימין קרליבך שליט"א, מראשי הישיבה, מספר שכך גם הוקמה ישיבת 'מיר' לפני עשרות שנים. בתבנית זו בנה מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל את הבנין המרכזי של הישיבה.

אז טרם נהגו להשתמש בפועלים זרים לבניה, ומי שנלקח לפועל הבנין היה יהודי ירא שמים, שלימים התמנה אף למשגיח בישיבה חסידית, אך אז אולץ בנסיבות החיים לעסוק לפרנסתו כפועל בניין. יחד עמו הועסק יהודי נוסף, תלמיד חכם אף הוא, שהיה החברותא שלו. תוך כדי יציקת המלט והנחת הלבנים - הם עסקו בדברי תורה, שקלו וטרו בלימוד הוויות אביי ורבא. קושיות הרשב"א וישובי הרמב"ם התערבו בבטון ובמים...

כך נוצקו יסודות הבית הגדול הזה! כך נבנה בניינה של ישיבת 'מיר', וכך זכתה הישיבה לקיום ושגשוג מעל דרך הטבע!

לימוד התורה והעמדת תלמידים בנקיות ובטהרה

תלמיד חכם חשוב שוחח בהזדמנות מסויימת, עם מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל. בתוך הדברים התנצל בפניו, על כך שהוא מטריח את ראש הישיבה בשביל שאלותיו האישיות, וגוזל ממנו את זמנו היקר.

ברוך ובחמימות השיב לו מרן הרב שך: "שבעים שנה דחיתי את כולם... הייתי שקוע בלימוד בלבד. כשהגעתי לגיל שמונים ושלוש שנה, גיל ה'בר מצוה' לאחר שנתקיים בי 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה', הנני מפקיר את עצמי לגמרי בשביל כלל ישראל. היות וכל פעולה שאני פועל, שלם אני עם עצמי - יודע אני בוודאות שהיא בנויה על שמונים ושלוש שנות עמל התורה בנקיות!..."

מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, אמר כעין זה: "שמעתי מה'חזון איש' שאמר על ה'חפץ חיים' כי למד שישים שנה, איני זוכר אם אמר לשמה או לא, ואחר כך הנהיג את כלל ישראל. כך היה אצל ה'חזון איש' עצמו שלמד עשרות שנים בצנעה, רחוק מעין הצבור, ואחר כך נגלה אורו והנהיג את כלל ישראל. כך היה אצל הרב מבריסק, ה'סטייפלער' ואצל הרב שך - על ידי היגיעה בתורה לשמה שהיתה אצלם עד להפליא, שלא לשם פרסום ולא לשם התפארות והתגדלות, מתוך נקיות - הם זכו להנהיג את כלל ישראל".

בזמן שקמו עוררין לערער על כמה מפסקיו של מרן פוסק הדור, הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, פסקים שהכריע בספרו 'אגרות משה', התבטא רבי משה ביטוי מפליא באורח נדיר: "שלם ורגוע אני עם עצמי, היות ויודע אני שכל ההוראות שלי בנויות על לימוד התורה בנקיות ובטהרה, ומעולם לא התעניינתי בחכמות חיצוניות!..."

כיוצא בזה שמעתי פעם מרבינו, מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר

הרב פישר שמע את הדברים, לבו נחמץ והוא נאנח מתך השתתפות בצער. אחר כך, ניגש למגירה שבצד שולחנו, והוציא ממנה - - - סוכריה! הוא הגיש לרב ט. את הסוכריה, והרב ט. לא הצליח להבין: וכי הרב פישר מבקש לנחמו בסוכריה? וכי מדובר כאן בילד שמעך ונפל? והרי הוא מספר שהוא עומד בפני גזר דין בבית המשפט...

כיצד סוכריה הצילה מ-12 שנות מאסר?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"מֵאֵת אֲדָנִים לְמֵאֵת הַפֶּכֶר" (שמות ל"ח, כ"ז)

העידן הנוכחי בכלל, ובתקופה זו בפרט, הוא עידן בו כל יהודי מחפש להיות שמור מכל צרה, מוגן מכל נגיף, בטוח מכל מצוקה. בזמנים בהם מחלה עוברת דרך האוויר, חיידקים שאינם נראים מעוררים מהומות, כל לב יהודי חרד ודואג, מבקש למצוא את הכלי והדרך לשמור על חייו ועל חיי משפחתו, להיות מוגן מפגעי הטבע, למיניהם ולסוגיהם.

המעניין הוא, שזה לא דבר חדש. לאורך כל ההיסטוריה, מעת לעת היו תופעות כאלה, שהתרחשו בעוצמות משתנות ובמקומות שונים. ובכל זאת, אין בידיעה הזו כדי להמעיט מהחשש והדאגה המקננים בכל לב, לובשים צורה מאיימת עוד יותר מדי יום מחדש. ככל שהשגרה משתבשת, תנאי החיים הרגילים משתנים, ההרגלים שלנו מוחלפים ומתעדכנים בהתאם למצב, כך בעומק הלב מזדחל וירוס הדאגה והחשש, מי יודע מה ילד יום.

אולם אם נרצה להיות מוגנים ושמורים מפני נגיפים או מחלות בכלל, אם נרצה לחבוש כיפת ברזל מאבטחת לראשונו, לנפשנו, לגופנו, ואפילו לנשמתנו הרוחנית, נוכל לדלג בין דפי ההיסטוריה, ולראות מה עשו אז בימים כאלה, כיצד קידמו אז את פני הרעה, מה גילו לנו חכמינו בדבר כלים לנצח כל צרה ומגיפה, להתגבר על כל נגע ומחלה.

הנה למשל, בטור אורח חיים ס' מ"ו, מובא תיעוד מוחז"ל, על מחלה מסתורית שאירעה בזמן דוד המלך, אז היתה מגיפה ממנה נפטרו מאה נפשות בישראל מדי יום (!), ולא היו יודעים מדוע. עד שדוד המלך חקר ודרש ברוח הקודש, ותיקן לעם ישראל לומר מאה ברכות בכל יום ויום, כהגנה ושמירה מפני המחלה והמגיפה, שלא נדע מצרות.

כלומר, כאשר צרת בריאות משתוללת בחוצות קריה, בתקופה בה כולנו נענים לצו הפסוק 'לך עמי בוא בחדריך וסגור דלתך... עד יעבור זעם', יש לנו כלי, יש לנו דרך. בנוסף לקיום כל הנחיות הבריאות אשר הן השתדלות חובה, לעם ישראל ישנה תרופה נוספת, משברת וירוסים ומחסלת נגיפים: לברך מאה ברכות בכל יום,

להודות לה' מאה פעם ביום.

ואם רצינו לדעת מה סוד כוחן של מאה הברכות הללו, בא בעל ה'לבוש' ומגלה סוד נשגב, ששופך אור וחושף את הסיבה לגזירות ומחלות כאלה: המחלה שהשתוללה אז, אותה מגיפה אימתנית שהפילה מאה יהודים מדי יום, היתה 'מפני שלא היו משבחים ומפארים כראוי להשם יתברך', כלשונו. כלומר, כשמחלה מתפשטת כאש בשדה קוצים, מדביקה רבבות וקוטלת אלפים ברחבי תבל, זה קורה כי אנשים לא מספיק מחוברים לזכות המוטלת עליהם להודות לה' על חסדו ונפלאותיו!

לפיכך, הפיתרון למחלות כאלה והתרופה הטובה והבטוחה ביותר, הם להתחזק באמירת ברכות השבח וההודאה לבורא עולם, להודות לו מכל הלב, תוך שמירה על מינון מינימלי של מאה פעמים ביום בהן נאמר 'ברוך אתה השם'. הדרך והמסילה דרכה נהיה מוגנים, שמורים וניצולים, עוברת דרך הפה - לא רק בשמירתו מפני כניסת נגיפים, אלא גם ואולי בעיקר בהקפדה יתירה על אמירת מאה שבחים ביום לבורא עולם.

פרשת השבוע מספרת את סיפורם של אנדי המשכן - מאה במספר, עליהם עמד המשכן כולו. הרה"ק בעל ה'חידושי הרי"ם' ז"ע מגלה, כי כשם שמאה האדנים היו הבסיס האיתן עליו עמדה השראת השכינה בקרב העם היהודי במשכן הקודש, כך מאה הברכות הן האדנים עליהם מבסס היהודי את השראת השכינה בלבו פנימה,

את הקשר והחיבור שלו לאבא שבשמים.

כלומר, לא רק שמאה הברכות הן שמירה והגנה בריאותית - פיזית ונפשית, הן גם הגנה רוחנית חזקה, שומרות על הקשר שלנו עם בורא עולם - חזק, יציב, איתן ויצוק כסלע. כדי לזכות ב'ביטוח מקיף' כה איכותי, המבטח את היהודי גשמית ורוחנית, פיזית ונפשית, בריאותית ונשמית - כל מה שכדאי לעשות הוא להקפיד ביתר שאת על אמירת מאה ברכות ביום, ולא רק על כמות הברכות - אלא גם על איכותן, על הכוונה בהן, על החיבור אליהן...

הבה נתחזק בימים אלו באמירת מאה הברכות מדי יום. בימי החול אנו מגיעים קרוב למספר הזה ממילא, שכן בתפילות הקבועות אנו מגיעים לכתשעים ברכות ביום, ואילו בשבתות ובחגים נוכל להוסיף ברכות שבח כדי לוודא שאנו מגיעים למינון הזה. אבל לא פחות חשוב מהכמות - הוא לתחזק את איכות הברכות הללו:

הבה נקבל על עצמנו לברך בקול, בכוונה, ביישוב הדעת, מתוך הכתב. ברכות שמותר לברך בישיבה - נשב בברכתך, כדי להתרכז טוב יותר. נכין מראש יהודי שיאמר אמן אחר ברכתנו - כי זה מה שמשלים את הברכה. כשמבינים שהברכה היא תרופה והגנה מפני מחלה - מפנימים שכדאי להשקיע כל מאמץ כדי שהברכה הזו תהיה איכותית וטובה: להבין למי אנו מברכים, על מה אנו מברכים, להתבונן ולכוון בכל מילה, להכיר ולדעת את כוונת הברכות כהלכה. וגם אם איננו יכולים עדיין להקפיד כך בכל הברכות, לפחות נקבל על עצמנו כמה ברכות מדי יום, לאומרן בצורה המובחרת והמושלמת ביותר, בצורה האיכותית והטובה ביותר. כמה ברכות ביום שיהיו עבורנו כמו 'קרם הגנה', משחה אותה נמשח במילים היוצאות מפינו, וכך נגן עלינו מכל פגע. הבה נתחזק באמירת הברכות בכוונה וכראוי, ונזכה לצאת מהתקופה הזו מחוזקים ואיתנים רוחנית, בריאים גופנית ומאושרים בכל לב!

דרמה באולם המשפט!

חייו של הרב ט., אברך ירושלמי נחמד, אב לתשעה ילדים, התנהלו על מי מנוחות עד היום ההוא. אבל ביום ההוא - הכל השתנה בבת אחת, והוא נקלע למערבולת מסחררת...

מדובר בפרשה משפטית מורכבת, ששמו של האברך שורבב לתוכה שלא באשמתו. כל נסיונותיו להבהיר או להסביר כי מדובר בטעות והוא כלל אינו קשור לעניין הפלילי הנדון - נפלו על אוזניים ערלות. הפרקליטות עתרה להאשימו ברשימה ארוכה של עבירות פליליות, ולהטיל עליו עונש חמור של 12 שנות מאסר בפועל.

האברך לא ידע את נפשו, העולם כולו כמו נפל עליו באבחת חרב אחת. ללא כל הכנה מוקדמת, בלי לשער או לתאר שעלולה להתרחש התפתחות כזו - לפתע הוא מוצא עצמו במרכז של פרשה פלילית סבוכה, כאשר איום מאסר משמעותי מונף מעל ראשו, על משמעויותיו הנרחבות: התנתקות מהילדים ומהמשפחה, בושות איזמות, נזק כספי כבד, ועוד ועוד. עורכי הדין ששכר בהון תועפות לא נתנו הרבה סיכויים שיזכה, והוא חש קרוב לאיבוד עשתונות מרוב לחץ ומתח...

בברכיים כושלות ורוח נכאה עשה האברך את דרכו לביתו של הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל - ראב"ד 'העדה החרדית', וכשנכנס לפניו פרץ בבכי ותינה את מר גורלו. הוא הסביר כי כל העניין אינו קשור בו, הוא נקלע לכל הסיפור הזה בטעות גמורה, אולם אין לו דרך להוכיח זאת. בהתייפחויות נרגשות תיאר כי הפרקליטות מבקשת לגזור עליו מאסר ממושך בן 12 שנים, כלומר - להותיר את משפחתו ללא עטרה לראשה למשך תקופה כה ארוכה וקשה... הרב פישר שמע את הדברים, לבו נחמץ והוא נאנח מתך השתתפות בצער. אחר כך, ניגש למגירה שבצד שולחנו, והוציא ממנה - - -

סוכריה!

הוא הגיש לרב ט. את הסוכריה, והרב ט. לא הצליח להבין: וכי הרב פישר מבקש לנחמו בסוכריה בודדת? וכי מדובר כאן בילד שמעיד ונפל? והרי הוא מספר שהוא עומד בפני גזר דין קשה ומחריד, ומה עניין סוכריה לכאן?!

הרב פישר הבחין במבטי התמיהה, חייך והסביר: 'קח את הסוכריה איתך לאולם בית המשפט, ומיד עם תחילת הדיון - תשכח מהנעשה סביבך, תתעלם מכל רעשי הרקע, אטום את ליבך לנעשה באולם, והתרכז אך ורק באמירת ברכת 'שהכל נהיה בדברו' על הסוכריה. זכור לכוון היטב בכל מילה...' - אמר הרב פישר והסביר בפרוטרוט את הכוונה:

'ברוך אתה השם - בורא עולם הוא מקור הברכה, הוא היה הווה ויהיה, אדון הכל. אלוקינו - הוא התקיף ובעל היכולת, בעל הכוחות כולם, כל יכול בכל העולמות. מלך העולם - הוא המלך, המנהיג הבלעדי, הקובע והמכריע בעולם. שהכל נהיה בדברו - שכל מה שקורה בעולם, כל מה שמתרחש, כל מה שהשופט ישמע, יחשוב, יחליט או יגזור - הכל הכל הכל נהיה בדברו של הבורא, כל עורכי הדין, הפרקליטות, השופטים - הכל הצגה אחת גדולה, הכל נהיה בדברו של השם!'

הרב פישר סיים את ההסבר המפורט, ונפרד מהאברך בברכה חמה. בהגיע יום המשפט, חבריו וידידיו יעצו לו עצות שונות, צוות ההגנה נערך בטענות ותירוצים שונים, ואילו הרב ט. - אין לו בעולמו אלא סוכריה, נכון יותר לומר: ברכה על סוכריה, ברכה שיש בה קביעת עובדה: הכל נהיה בדברו של ה'!

המשפט החל, עורכי הדין טענו שהנאשם חף מפשע, וכי גם אם פשע - הרי העונש המבוקש מוגזם ויש להפחיתו באופן משמעותי. הרב ט. יושב על ספסל הנאשמים, סביבו ייחום סער המשפט, עורכי הדין מתווכחים בקולניות בניסוחים משפטיים מפולפלים, ואילו הוא עוצם את עיניו בדבקות, שוכח מכל הנעשה סביבו, מוציא סוכריה מכיסו ומתחיל לברך ברכה המוכרת לכולנו, אולם באותה עת - הוא בירך אותה כתפילת נעילה ביום הכיפורים, מחדד לעצמו שוב את כוונת הברכה:

בורא עולם, הוא המלך, הוא הקובע, הוא המכריע. והכל, כל מה שיהיה כאן היום, כל שמה שייפסק, כל מה שייגזר, כל דרך ההתמודדות עם הגזירה, הכל הכל הכל נהיה בדברו, הכל מוכרע על פיו, הכל מוחלט לפי התוכנית שלו. 'שהכל נהיה בדברו' - זעק הרב ט. באלם קול, הוא

בעל הבית!

הוא מכניס את הסוכריה לפיו, אולם אינו מפסיק לרגע מכוונת הברכה. לפתע התחוללה דרמה באולם, כאשר השופטים ביקשו לצאת להפסקה קצרה, וכל הנוכחים המתווכחים המתווכחים במתח ובדריכות, אינם מבינים את פשרה של ההפסקה המשונה בעיצומו של הדין. רק האברך כמעט שלא שם לבו לנעשה מסביב, מרוכז הוא בברכה, ב'שהכל נהיה בדברו!'

דקות ארוכות חלפו, שעה ויותר, עד שהשופטים שבו לאולם. במבע חמור סבר, פתח השופט הראשי והטיח בנחרצות: 'המעשים המתוארים בכתב האישום חמורים, אולם נדרשת מכם' - אמר השופט והפנה את מבטו לעורכי הדין של התביעה - 'קצת יותר רצינות בגיוס העדים. הנה, העד המרכזי סותר את עצמו מניה וביה, בתוך דבריו קיימות סתירות מהותיות שאינן מתיישבות עם המציאות. לפיכך אני פוסק לסגור את התיק בזיכוי מוחלט של הנאשם! - - -'

כך פסק השופט, ודבריו הדהדו באולם עוד דקות ארוכות. כולם היו מבולבלים, עורכי הדין של הפרקליטות שהיו נבוכים מהביקורת שהוטחה בהם, עורכי הדין של הרב ט. שלא ייחלו לתוצאה שכזו, בני משפחתו של הרב ט. שהתקשו להאמין למתחולל, ורק הרב ט. עצמו עוד היה שקוע בכוונה אחת ויחידה: 'שהכל נהיה בדברו. הכל!'

עוד באותו היום, כשהוא חופשי ומשוחזר מכל כתב אישום, שוב עשה הרב ט. את דרכו אל הרב פישר, לספר על הנס שהתרחש. הרב פישר קם ממקומו באנחת רווחה ובייך אותו בשמחה גדולה, ואחר כך הוסיף ואמר: 'הנה כי כן, ראית בעיניך עד היכן כוחה של ברכה מגיע. מעתה, זכור נא שזו ברכה אחת מתוך רבות שמזדמנות לנו במשך היום, התרכזו בלכוון בהן, הן בעצמך נוכחת מה יכולה כוונת הברכה לחולל!'

את הסיפור המפעים מספר הרה"ג רבי גואל אלקריף שליט"א, ומובא בספר 'דורש טוב' לחג הסוכות, כדי ללמדנו: הברכות המזדמנות לנו במשך היום, הינן הזדמנויות פז. בכל ברכה טמונה הזדמנות להתחבר לבורא עולם, להפנים את תוך הלב ולחזק את ההבנה כי הוא מלך העולם, הוא הקובע והמכריע, ואנו מודים לו על חסדו עימנו - ובד בבד מחזדים את הקשר וההישענות עליו.

הבה נחזק את ההבנה הזו בלבנו, הבה נכוון בכל ברכה כהלכתה. הבה נתפוס את מאה ההזדמנויות היומיות הללו בשתי ידיים, לברך כראוי, בכובד ראש, בכוונה. כך נזכה להתחבר לבורא עולם בכל כוחנו, ונזכה לזכות לשפע אושר מאוצרו הטוב!

עצה שמצילה חיים!

האיש שנקש באותו יום בדלת ביתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, לא היה אדם פשוט. מדובר היה בתלמיד חכם מופלג שרבים צועדים לאורו, יהודי מבוגר למדי, שיום קודם לכן נודע לו כי הוא חולה במחלה. הבשורה הייתה אותו ואת בני משפחתו ומקורביו בהלם, דואגים היו לחייו ולשלומם... הוא נכנס אל רבי שלמה זלמן, וסיפר את אשר אמר לו הרופא, ועד

היכן הדברים מגיעים. לבסוף, כשדמעות זולגות מעיניו, פנה אל רבי שלמה זלמן וביקש עצה, מה הוא יכול לעשות כדי לנצח את המחלה.

אחר כך סיפר, כי רבי שלמה זלמן שמע את השאלה ופניו הפכו אחוזה להבה, מבעו כאבוקת אש. הוא עצם את עיניו והשיב תשובה קצרה ומטלטלת: 'אמנם אינני ראוי להורות לאחרים' - פתח בענוות חן, 'אולם אגיד לך מה אני הייתי עושה במצבך: הייתי מתחזק באמירת הברכות, כל מילה ומילה כראוי. 'ברוך' - שיהיה 'ברוך' בהיר ונהיר, 'אתה' שיהיה 'אתה' ברור ופשוט, כוונה בשמות הקודש, שכל מילה תיאמר בשלמות ובכוונה. זה מה שהייתי עושה כהתחזקות בעקבות בשורות כאלה!'

הסיפור מופיע בספר 'להתענג בתענוגים', ומצויין שם כי רבי שלמה זלמן היה אז בשנת חייו האחרונה, ואף שהיה דמות מופת של כוונת הברכות, עד שרבים באו להאזין ולשמוע כיצד הוא מברך, עדיין חיזק עצמו באותה עת עוד יותר לכוון ביתר שאת וביתר כוונה, מתוך דביקות והתלהבות.

כי כוונת הברכות היא משהו שאין לו גבול, תמיד אפשר לחזק עוד ועוד, לומר כל מילה בדייקנות, להקפיד על הברה נכונה, על דקדוק התיבות, ובעיקר - על כוונה מושלמת, בכל אות ומילה. הבה נחזק את אמירת הברכות, מאה במספר מדי יום בכוונה ראויה, כי זו הדרך לנצח מחלות קשות, זה הכלי להפעיל הגנה שמימית, זה המפתח להרעיף שפע אושר וברכה!

הדרך לאריכות ימים...

את העדות הבאה מספר הרה"ג רבי מאיר מיכאל גרינוולד שליט"א: 'ביקרתי לאחרונה אצל יהודי אחד שליט"א, בן 107 שנים!, הלה בריא לגמרי, הולך על רגליו בלי שום משענת, אפילו אינו מרכיב משקפיים. שאלתי אותו בהתפעלות מרובה: 'ר' איד, מה סוד אריכות ימין? כיצד ניתן לזכות לאריכות ימים ושנים כזו בבריאות כה איתנה?!' ותשובתו הפליאה אותו, וכך השיב:

'לדעתי, סיבת הדבר היא, כי מיום עומדי על דעתי הייתי זהיר מאוד לברך כל ברכה וברכה בכוונה הראויה. לא בירכתי אף ברכה תוך כדי הליכה, אלא תמיד עצרתי במקום אחד, ובירכתי - בישיבה או בעמידה, ובלבד שאתרכז כהלכה בכוונת הברכה. כמו כן, תמיד אני נזהר לברך מתוך הכתב, ואפילו ברכת 'אשר יצר', כדי לשמר את הכוונה היטב...'

זו היתה תשובת אותו יהודי קשיש, בריא ואיתן כארז! - מסכם הרב גרינוולד, ומותיר לכולנו את המסר: ברכה בכוונה היא מפתח לאריכות ימים בבריאות איתנה! - כל מה שצריך לעשות הוא להימנע מלברך ברכות כבדרך אגב או כלאחר יד. לעצור, להתרכז, לקרוא מתוך הכתב, להבין שאנו ניצבים ברגע של חיבור עם אבא ומודים לו - וכך נזכה בעז"ה לבריאות איתנה לאורך ימים ושנים!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

רק למחרת נודע הדבר... כשהתחיל הגשם לרדת, שלחו אנשי הנהלת חברת 'סולל בונה' פועלים לאתר הבניה כדי לכסות את חביות המלט שלהם, אך בחשכת הלילה הם טעו...

השבת היא מקור הברכה!

הרב בנימין בירנצוויג

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי..." (שמות ל"ה, ב')

"ששת ימים תעשה מלאכה" - וכי מומתי מלאכת האדם נעשית מעצמה? "ששת ימים תעשה מלאכה" - צריך להיות כתוב? שאלה נוספת על אזהרה זו של התורה, הקשה החפץ חיים' זיע"א: מדוע בשביל להזהיר על שמירת השבת, יש להזכיר כי "ששת ימים תעשה מלאכה"? - בישובה של השאלה תתיישב גם הקושיא הראשונה.

שאלה זו שאל החפץ חיים' את אחד הסוחרים הגדולים בעיר צרניקוב שברוסיה, וזה היה סיפור המעשה כפי שהביא הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, בספרו 'דרכי מוסר', מעשה ששמע מפי החפץ חיים' בעצמו:

פעם הגיע החפץ חיים' לעיר צרניקוב, ושמע שיש בעיר יהודי בעל בית חרושת, המעסיק פועלים יהודיים בשבת! נכנס אליו החפץ חיים' ודיבר על לבו שיפסיק את העבודה בשבת, וימנע מלגרום חילול שבת לו ולעובדיו היהודים.

ענה לו בעל בית החרושת: "אני מרוויח בכל יום ארבעת אלפים רובל מתוצרת בית החרושת, וכי רוצה אתה שאפסיד כתוצאה מן השביתה בשבת, סכום כל כך גבוה בכל שבוע?"

אמר לו החפץ חיים', שהוא אינו צודק כלל ואין לו ממה לחשוש, כי משמירת השבת לא מפסידים, ולעומת זאת מחילול השבת רק מפסידים!

והמשיך החפץ חיים' לשכנעו בזכות של שמירת השבת, והביא מדברי הפסוק: "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת..." - וכי בשביל אזהרת שמירת השבת, צריכה התורה להזכיר את ששת ימים שבהם מותר לעשות מלאכה? מה זה נוגע לעניין אזהרת המלאכה ביום השבת?

אלא ביאר החפץ חיים' במתק לשונו: בוודאי שהתכוונה התורה לומר בזה לאדם, שהאחד תלוי בשני: אם הנך רוצה שתהיה לך מלאכה בששת ימי השבוע, זה בתנאי שביום השביעי שבת וינפש, אבל אם לא תנפוש ממלאכה ביום השביעי, אז גם בששת ימי השבוע לא תעשה לך מלאכה, ותפסיד את כל עסקיך ופרנסתך!

לשמע דברים אלו ענה לו בעל בית החרושת בלעג: "מה הרבי חושב? וכי פסוק אחד בחומש, יעמיד את בית החרושת שלי ללא עבודה עשרים וארבע שעות בכל שבוע?"

זמן קצר אחרי השיחה הזו, שהתקיימה בין החפץ חיים' לבין בעל בית החרושת, נכנסו הבולשביקים לרוסיה, וכבשו בסערה גדולה את כל הערים והמושבות, ובין שאר פעולותיהם שם החרמו את כל בתי החרושת ובתי המלאכה, ואיתם גם את בית החרושת שהיה בבעלותו של אותו האיש. ממש ברגע האחרון הצליח בעל בית החרושת עצמו, בדרך נס, לברוח בעירום ובחוסר כל, אבל שמח שזכה להינצל ממוות ודאי.

בראותו את אשר עבר עליו נזכר בדברי החפץ חיים' ומיד הריץ לו מכתב בו הודה לו וכתב: "עכשיו אני רואה שדבריו צודקים ואמתיים! אכן יש בכוחו של פסוק בחומש לשתק את בית החרושת!"

מעתה גם מתורצת הקושיא הראשונה, שהובאה בראשית המאמר: מדוע כתבה התורה: "ששת ימים תעשה מלאכה", והרי המלאכה לא נעשית מעצמה? אלא שגם מלאכת ששת ימי השבוע, לא נעשית בידי האדם בלבד, אלא היא נעשית בזכות שמירת השבת: "ששת ימים תעשה מלאכה - אם ביום השביעי שבת וינפש"!!!

מעשה נוסף שמחזק מאד את הלבבות, ליסוד כי השבת מקור הברכה, קרה בימי הבראשית של הקמת המדינה: בתקופה ההיא החלה עליה גדולה של שארית הפליטה לארץ ישראל, והחלה תנופה גדולה של בניה בכל רחבי הארץ. יישובים רבים נבנו באותה תקופה. קבלן אחד שומר מצוות זכה במרכז לבניית שכונה בעיר חדשה שהוקמה אז, כאשר בבניית השכונה הסמוכה זכתה חברת 'סולל בונה'.

המשך בעמוד 28

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

בני הזוג הביטו זה על זה, ופניהם נפלו, הם לא היו צריכים לשמוע יותר... עוד באותו יום איתרו את העני ועדכנו אותו בכתובתם החדשה והעקרבים נעלמו...

למי שיש בו חכמה, שנאמר (דניאל ב כא) 'יהב חכמתא לחכימינ ומנדעא לידע בינה'.

וביאר בנפש החיים (שער ד' פרק ה' בהגהה) שהחכמה הראשונה היא היראה, ואף היא נקראת חכמה, שנאמר (איוב כח כח) 'ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה'. וכמו שהאב המחלק תבואה לבניו, יחלק לכל אחד לפי מידת אוצרו שהכין. ואף אם ירצה להיטיב עם בנו, לא יוכל לתת לו תבואה אם לא הכין כליו, כן הוא יתברך שמו, ידו פתוחה להשפיע תמיד לכל איש מעם סגולתו רוב חכמה ובינה יתירה, אמנם הדבר תלוי לפי אוצר היראה שתקדם אצלו, וע"ז אמר הכתוב (תהילים קיא י) 'ראשית חכמה יראת ה'.

למדנו מדברי ה'נפש החיים', אומר הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל (תוכחת מוסר מאמר ו'), שיראת שמיים אינה רק תנאי סגולי לקנות חכמה, אלא בהעדרה אי אפשר במציאות שיהיה לו חכמה.

והביאור בזה, כי חכמת התורה אינה תלויה רק בשכל האדם ובידיעותיו, אלא כדי להבין חכמת התורה צריך לקנות קודם דעת תורה והשקפת התורה, וכבר כתב היעב"ץ (אור החיים פרק ח') וז"ל: 'כי כמו שהיצר בטבע אוהב עשיית העבירות ומואס מצוות לא תעשה וכו', כן שכל האנושי מטעה את האדם בטבע ואוהב המושכלות אשר יתבארו אליו ומואס דעות התורה האמתיים... על כן צריך האדם להרגיל עצמו בזכירת המצוות אשר הם המושכלות האלוקות, כדי להנצל ממארב השכל האנושי האורב לאדם בכל עת'.

ועל כן היראה היא הכלי קיבול לקבלת החכמה, כי חכמת התורה לא תימצא במי ששכלו יתאוהב אחר יצרו הרע, לילך אחר דעת בני

הרב ישראל ליוש

ביום כ"ז באדר חל היא"צ של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה אור'.

רבי חיים פנחס נולד בכ"ז באלול תר"ע ב'אוסטרוב' שבפולין. וכשהיה כבן תשע עברו הוריו להתגורר בארצות הברית.

עד גיל ארבע עשרה למד בישיבת רבנו יעקב יוסף, ובשנת תרפ"ד עבר ללמוד אצל הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל בישיבת רבנו יצחק אלחנן. וכן אצל העילוי מומייטשט, הגאון רבי שלמה פולצק זצ"ל והגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל שהגיע לארה"ב לאסוף כספים לישיבתו, ונשאר שם שנה למסור שיעורים בישיבה. וכבר בהיותו כבן שבע עשרה סיים את הש"ס.

בשנת תרפ"ט נישא למרת באשע, בתו של הגאון רבי יעקב יוסף הרמן זצ"ל, ששם עינו עוד בהיותו צעיר מאוד, וכשהיתה בתו כבת שבע עשרה ורבי חיים פנחס כבן תשע עשרה, השתדכו.

אחר נישואיו קיבל סמיכה מהגאון רבי ברוך בער לייבוביץ זצ"ל, ולאחר כמה שבועות עבר בעצת חמיו להתגורר ב'מיר' שבפולין, כדי ללמוד שם בישיבה.

בשנת תרצ"ה, לאחר שעמל שם בתורה חמש שנים, ויצא שמו לתהילה כלמדן עצום, שב לארה"ב, ושימש כעשרים וחמש שנה כמשגיח בישיבת 'חפץ חיים'.

בשנת תש"כ הקים את ישיבת 'תורה אור' בברוקלין, ובשנת תשכ"א, אחר שביקר לראשונה בירושלים, חש כמיהה עזה להעביר את ישיבתו לעיר הקודש, בתחילה שכנה הישיבה בבנין בית היתומים דיסקין בירושלים, ובשנת תשל"א עברה למשכנה הקבוע בקריית מטרסדורף.

נהג להתעטף בכמה וכמה ציציות וטליתות, והיה עטור כל היום התפילין. בשבת לא דיבר דברי חול, ולא אכל אלא בסעודת מצווה. חיבר חיבורים נפלאים על ספרי הקצות החושן, אבני מילואים ושב שמעתתא. ותורתו אף התפרסמה בספרי 'משמרת חיים', 'אמרי חיים' ועוד.

נלב"ע בכ"ז באדר תשע"ב כשהוא בן יותר ממאה שנה ונטמן בהר הזיתים.

"וַיִּמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה בְּתוֹנָה וּבְדַעַת" (שמות ל"ה, ל"א)
א' בחז"ל (ברכות נה א) 'אמר רבי יוחנן אין הקב"ה נותן חכמה אלא

האדם ההפוכה מדעת התורה, וע"י היראה ישכיל ויקנה דעת תורה.

החדשה והעקרבים נעלמו...

הסיפור הבא הוא דוגמא חיה לחכמת התורה של רבי חיים פנחס זצ"ל שנקנתה מיראתו שקדמה לה:

בני זוג אירחו בביתם בקביעות איש עני וערירי. בביתם הוא מצא מרגוע לנפשו האומללה, והן השתדלו ככל יכולתם להנעים לו את השהות בבית, שכן מלבדם לא היה איש מתעניין בשלומו ובצרכיו. היתה מצווה גדולה ולא מאוד נעימה, הוא היה רגיל לחזור על סיפוריו ועל קורות חייו כל פעם מחדש, ותחילת הארוחה היתה מתעכבת עד שיגמור הלה את קורותיו המוכרים...

ככל שעברו השנים ומספר הילדים הלך וגדל בביתם של בני הזוג, נעשה האורח לטורח יותר ויותר, אך המחשבות להפסיק לארחו נדחו כאשר ראו את החיות והשמחה שהן גורמות לאורח האומלל. עד שדירתם הקטנה כבר היתה צרה מלהכיל את כל בני המשפחה והם העתיקו את משכנם לדירה רחבה יותר, ואז החליטו שלא יספרו לאורח העני את כתובתם החדשה, ובכך יזכו עוד אנשים במצווה חשובה זו...

ישבו בני הזוג וילדיהם במנוחה בדירתם החדשה, וסיפוריו של ההלך העני לא הטרידו אותם יותר. יום אחד כאשר האשה עמלה במטבח בהכנת ארוחה, נמלטת זעקה גדולה מפיה, בעלה שחש לעזרתה נחרד לראות עקרב גדול ומפחיד. הוא לא איבד את עשתונותו, וכבעל טוב ומסור לקח מטאטא והרג את העקרב...

אך בזאת לא תם הסיפור, עוברות כמה שעות, והנה עקרב נוסף מטייל בביתם, וכבעל ניסיון הרג אותו הבעל במהירות, אבל עד מהרה נוכחו לראות שאין אלו עקרב אחד או שניים, אלא מכת עקרבים בביתם, הורגים את האחד בא השני, בהלה ופחד נוראיים... מדביר מקצועי הוזמן חיש לביתם, שימצא את קינם של העקרבים וידביר אותם אחת ולתמיד, אך הוא קבע נחרצות שעל אף התמחותו הגדולה אינו יודע מהיכן מגיעים העקרבים...

בצר להם, פנו בני הזוג אל הגאון רבי חיים פנחס זצ"ל ושאלו בעצתו, אולי דבר שמיימי הוא...?

'הביאו פרק שירה!' - הורה רבי חיים פנחס - 'הבה נראה מהי שירתו של העקרב!'

'טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו', העקב נשלח כדי להזכיר לבני האדם שהם צריכים לרחם על מעשי ידיו של הקב"ה, אולי עברתם לאחרונה על פסוק זה...?' שאל אותם רבי חיים פנחס...

בני הזוג הביטו זה על זה, ופניהם נפלו, הם לא היו צריכים לשמוע יותר... עוד באותו יום איתרו את העני ועדכנו אותו בכתובתם

ה'ורחמיו על כל מעשיו' של רבי חיים פנחס, היתה באמת ובתמים ולא רק בדרשות, נלמד ע"כ מסיפורו של מנהל ישיבת 'תורה אור' בארה"ב: "באתי פעם לביתו של הראש ישיבה, הוא היה שם לבדו ולא רציתי להפריע לו, לפתע אני רואה שהראש ישיבה נעמד ומסתכל באחת מטליותיו למטה ומחפש דבר מה...

"הכל בסדר?", שאלתי אותו, "הראש ישיבה מחפש משהו?" הוא הבחין בי מיד וברכני לשלום, ושאל אותי אן משהו מתהלך על אחת מהטליות, הבטתי ואכן מצאתי נמלה מטיילת על הטלית. רציתי לתפוס אותה ולסלקה, אך ראש הישיבה עצר בעדי וביקש ממני שאביא כוס מהמטבח...

הוא הניח את הכוס על הטלית ושם בתוכה את הנמלה. עתה רציתי לזרוק את הכוס לפח האשפה, אך גם כעת עצר אותי ראש הישיבה ואמר לי: "רד בבקשה למטה... לגינה... תניח שם את הנמלה שתלך לדרכה... היא הרי בריאה של הקב"ה..." "הייתי בהלם מהיחס של הראש ישיבה לאותה נמלה, ובזכות זה התחזקתי אני וביתי באידישקייט..."

וקל וחומר בן בנו של קל וחומר שרחמיו המרובים היו אף על בני האדם. פעם באו אליו ילד קטן עם אביו להתברך אצלו. לפתע החל הילד לבכות. "מדוע אתה בוכה?" - שאל אותו ראש הישיבה ברחמים, "יש לי אח תאום שאינו יכול לעמוד על רגליו ואינו יכול ללכת, אני מתחנן לראש ישיבה שיברך אותו שייך כמוני..."

צערו של הילד חדר לליבו של רבי חיים פנחס, ובירכו בחמימות שבעזרת ה' הילד יוכל ללכת בקרוב...

הם שבו לביתם, ולמחרת, באורח פלא, הילד שלא היה מסוגל ללכת כבר שבע שנים, נעמד על רגליו, ואף התחיל ללכת...

העיר כולה רעשה וגעשה, הרופאים היו המומים, ורק האבא ואחיו התאום ידעו שרחמיו של רבי חיים פנחס הם אלו שהביאו לברכה מלב עמוק, שבזכותה נרפא הבחור.

בשמחה סיפר אבי הילד לרבי חיים פנחס שהוא ייעד סכום כסף גדול לטיפולים במחלת הילד, ועתה משנרפא וכבר אינו צריך כסף זה, הוא רוצה לתרום כסף זה לטובת הישיבה...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אינה משיבה ריקם

אמא לא היתה עקרת בית פנויה שעתותיה בידיה. יומה היה גדוש מעש ופעילות. כל ענייני הבית והמשפחה הרחבה היו מוטלים על כתפיה, ואלו מילאו את כל זמנה, אבל לבה הרחום לא הרשה לה לעמוד בפני רצונו של מי שחפץ לשוחח עמה, תהיה סיבתו אשר תהיה. אמא לא היתה מסוגלת לסרב לאיש, ואין זה משנה מה גילו ומה מעמדו.

באו לקבל ממנה עצה ותושיה, מפני חכמת החיים המופלאה שבה; באו להסיח בפניה מועקות בשברון לב, כי חשו בהשתתפותה הכנה; באו להתברך מפיה, כי ידוע ומפורסם היה שברכותיה מתקיימות - ואמא לא יכולה היתה להשיב את הפונים ריקם.

אמא לא יכולה היתה לסרב למי שביקש ממנה עזרה מעשית. **עשרות, מאות ואלפי מכתבים יצאו מתחת ידיה**, ממוענים לכל מי שרק אפשר - למנהל מוסד שיקבל ילד פלוני, למנהלת סמינר שתקבל נערה אלמונית, לגביר שיתרום למוסד מסויים, לרב שישכין שלום בין איש לאשתו, למורה שתעלה את הציון בתעודה של תלמידה. כל מה שביקשו ממנה, או כשראתה מעצמה שהדבר יהיה לתועלת - קמה ועשתה.

ואנשים ידעו לבקש בלי סוף... הנה למשל, נערה ירושלמית אחת חשה הכרת הטוב לאשה פלונית, שסייעה בידה להתקבל לסמינר מבוקש. עולה בדעתה להעניק לה מתנה מיוחדת. היא קונה ספר ומבקשת מאמא שתרום את ההקדשה! אמא אינה קשורה לסיפור - לא מצד הנערה ולא מצד אותה אשה. ומהיכן נעשתה שייכת לעניין זה? - מצד החסד, כמוכן. ואמא יושבת וכותבת. אמא לא ידעה לסרב לאף בקשה. המילה 'לא' לא היתה קיימת באוצר המילים שלה...

סיפרה שכנה: "פורים אחד חיפשנו מגילת קלף, כדי שבעלי יקרא לי בבית. מאחר ומגילותיהם של השכנים כבר 'נתפסו', שלחנו לשאול את המגילה של הרב. כמוכן הרבנית נתנה אותה בחפץ לב. בעודי מאזינה לקריאה, נשמעה דפיקה על הדלת: הרב זקוק למגילה כדי לקרוא בה לאמו. רמזנו לשליח כי נחזירנה ומיהרנו לסיים. כשהחזיר בעלי את המגילה, התנצל לפני הרב, אבל הוא הפטיר: 'אני ידוע שהרבנית אינה יכולה לומר 'לא' כשמבקשים ממנה משהו'..."

לבם של כלל ישראל

המונים-המונים החלו משחרים את פניה של אמא, עד שאבא אמר, וברצינות גמורה, כי רק בגלל פרסומה של אמא באים גם אליו... בלבה הרחב נמצא זמן ומקום לכולם. ננסכו בה כוחות עילאיים שאפשרו לה לקבל את כולם, ולספק את רצונותיהם במלואם. היתה זו תופעה שאין לה אח ורע - אשה אחת, הנשאת על כתפיה את משאם של אלפי בני אדם. חידה היא: כיצד היא עושה זאת? ופתרונה - ברוחב לב.

לבה הגדול היה לבם של ישראל.

נשים שבאו פעם אחת, שבו ובאו אליה שוב ושוב. הן מצאו באמא

אוזן קשבת למצוקות ובעיות, חכמת חיים ולב רחב, וגם - ברכות שמתקיימות. חברה הביאה חברה, וציבור הפונים הלך וגדל עד שהגיע לממדי ענק. אמא לא סירבה להכניס אף אחת, ואפילו לא הסכימה לקבוע שעות לקבלת קהל. אם אשה דופקת, משמע שהיא צריכה עזרה! כיצד אפשר שלא להכניסה? אם אשה מבקשת לעלות, ואנו אומרות לה שעכשיו אי אפשר, אמא מגיבה: 'למה אי אפשר? ודאי שאפשר!', כאומרת: וכי יש משהו שאי אפשר לעשות למען הזולת?

"שאני לא אכניס אשה יהודייה?"

וכך הלך זרם הפונים וגדל וגדל.

בשלב מסוים הבינו כי הדברים אינם יכולים להמשך בצורתם זו. כוחותיה של אמא לא יעמדו לה, והיא עלולה לקרוס תחתיה. יזמנו מצדנו תורנות בתחתית גרם המדרגות המוביל אל הבית, ובשעות מסוימות מנענו מנשים לעלות אליה. אמא הקפידה מאד, וכל הניסיונות לשכנעה להסכים להסדר מסוים בקבלת הקהל, עלו בתוהו.

מישהו הגה רעיון גאוני: הוא בא לאמא וטענה חזקה בידו: לא יתכן לאפשר לכל אשה לעלות מתי שתרצה, מאחר שאף אל אבא באים אנשים רבים, והדבר גובל בחוסר צניעות! עם טיעון זה לא יכולה הייתה אמא להתמודד... היא נתנה הסכמה למחצה, כי בשעות קבלת הקהל אצל אבא - ימנעו מן הנשים לעלות אליה. בהמשך הצלחנו להשיג ממנה הסכמה לקביעת תורים מסודרים. זמן מה אחר כך הוספנו שעות 'שמירה' נוספות בבוקר, בצהריים ואף בערב.

למעשה, סדרים אלו לא הועילו בשלמות - הן בגלל הנשים שהגיעו בלי תור והתחננו להיכנס, והן מצדה של אמא, שהורתה להכניס את כל מי שפנה אליה. נשים רבות התחכמו ושאלו את אמא אם תוכל לקבלן, ואמא כמוכן לא סירבה. אחרות הפצירו בבנות הבית שתאמרנה לאמא כי 'פלונית' מבקשת להיכנס. "אם הרבנית תדע שאני כאן", היו אומרות בבטחה, "ודאי תורה להכניסני, שהלא אני חברתה הטובה"... אמא אכן הורתה, ולא רק לזו, אלא לעוד רבות רבות, שכולן היו 'חברותיה הטובות'...

'דרך אחרת' היתה: נשים היו באות וצועקות כי הן רוצות להיכנס. למשמע הקולות היתה אמא יוצאת ושואלת לפשר המהומה. כששמעה כי מונעים מאשה פלונית להיכנס, יען לא הזמינה תור מראש, היתה מוחה ואומרת לה כי תוכל להיכנס ללא כל חשש.

ותמיד-תמיד הורתה אמא לבל נדחה אף אדם.

שכנה מספרת: פגשתי את הרבנית לאחר שהחלו סדרי קבלת הקהל בביתה, והפטרתי לעברה: "נו, עכשיו בוודאי קל יותר לרבנית"... אולם הרבנית השיבה בחיוך: "להפך, לכל אלו שנכנסו תמיד ללא תור, נוספו עתה הנשים שקבעו להן תור"... לא הצלחתי להבין והצעת: "שהרבנית לא תאפשר לנשים שבאו ללא תור להיכנס!", אבל הרבנית נדהמה: "שאני לא אכניס אשה יהודייה?!"...

אגה לכל אדם

אמא קמה ממנוחת צהריים קלה, וכבר היא שואלת: "האם מישהי ממתינה?". אם התשובה חיובית, אמא ממחרת אליה, "שלא תחכה סתם". אם התשובה שלילית, אמא מרוצה: "ברוך ה', איש לא התעכב בגללי!".

אמא שבה מבית הכנסת, מביטה לכל עבר כדי שלא להחמיץ, חלילה, אשה החפצה לשוחח עמה. אמרתי לה: "אמא, אם לא תסתכלי לכל הצדדים, לא תתעכבי כל כך בדרך לבית!". אמא הביטה בי ושאלה בתמיהה: "ומה בכך שאתעכב? הלא אני יכולה לעודד עוד כמה נשים, ולזכות בעוד מצווה אחת שאי אפשר לקיימה על ידי אחרים!".

פעם נחלשה אמא, ושומרים הופקדו לבל תופרע מנוחתה. אמא התלוננה: "הגברים הללו - יש להם מצוות בשפע - תורה, תפילין, ציצית... לנו אין מצוות רבות כל כך, והנה, גם את מצוות החסד הם לוקחים לי!".

(מתוך הספר 'בית אמי')

אכן, כל אשה באשר היא מצאה מקום בלבה של אמא. בפרט הקפידה אמא על כבודן של אלמונות. פעם אחת אף טרחה ללוות אלמנה בצאתה, ואף ירדה עמה למטה כדי להראות לה את הדרך לתחנת האוטובוס, וזאת בשעה שנשים רבות חיכו לה בבית.

באחד הימים עלתה אשה, הנראית כמי שאינה שפויה בדעתה. היא התיישרה בבית וביקשה ללון במקום, באין לה מקום אחר לישון בו. בני הבית הצליחו להוציאה החוצה, והדבר ציער את אמא מאד: "היכן באמת היא תישן?... אמא לא נרגעה עד שארגון 'עזר מציון' סידר לה מקום לינה.

אחותי הגיעה לבקר את אמא. היא סיפרה לאמא לפי תומה, כי אשה דפקה על הדלת והיא לא פתחה לה. אמא לא היתה רגועה: "שמא אשה זו באה מרחוק? אולי דבר מה דחוף בפיה?". אמא ירדה בעצמה לרחוב לחפש אחריה, ומשמצאה אותה קראה לה לעלות עמה הביתה...

המשך מעמוד 3 | מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל

עצם הרעיון, לדעת ש'בור המתגלגל' אינו מושג רק ב'בבא קמא', אלא צריך לראות כיצד ליישמו בחיי המעשה.

כל הליכותיו - הלכה

אחת העובדות הידועות על רבינו, המלמדות עד כמה כל נייע מתנועותיו היה שקול ומחושב על פי הלכה, היתה, כאשר הוזמן לביקור במעונו של הגאון רבי יהושע משה אהרונסון זצ"ל, וכך היה המעשה:

בשהותו בעמנואל, הוזמן רבינו לבקר בביתו של הרב אהרונסון זצ"ל (אשר באותם הימים התגורר בעמנואל). והנה, כאשר דמותו של רבינו נראתה בשערי ביתו של הרב אהרונסון, יצא זה האחרון החוצה להקביל את פניו, וכך צעדו יחדיו אל פתח הבית.

כדרכם של גדולי ישראל מני אז, שנהגו כבוד זה בזה, התעכבו השניים על מפתן הבית, כאשר איש מכבד את רעהו להיכנס ראשון אל הבית. לבסוף מצא רבינו 'פשרה': הוא אחז בידי רעהו הטוב, וכאיש אחד, עברו את מפתן הדלת.

משנכנסו פנימה, הרב אהרונסון - שהיה נרגש מהביקור הרם - כיבד את רבינו לישיב על מקומו הוא, בראש השולחן. והנה הפעם, ללא דין ודברים, תיכף ומיד ניגש רבינו וישב בראש השולחן, על מקומו

של בעל הבית. כאשר הסתיים הביקור ורבינו יצא את הבית, נשאל ע"י אחד ממלווי, שהיה כולו השתוממות: מאי האי? בתחילה, כשעמדנו בשערי הבית, סרב רבינו להקדים את הרב הישיש, על אף הפצרתו המרובה, ואולם משכיבד את רבינו לשבת על מקומו, התיישב רבינו, ללא כל היסוס?

ענהו רבינו בפשטות: "אכן, נעתרתי להתיישב על כסאו, משום שהגמרא בפסחים, מורה כן להדיא. הגמרא שם מספרת שרבי הונא בריה דרב נתן, הזדמן לביתו של רב נחמן בר יצחק, וכיבדו לשבת על מיטתו, והתיישב. כששאלוהו מה הטעם שנהג כן? השיב משום 'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה'..."

"מה שאין כן" - המשיך רבינו והסביר את צעדו - "כאשר עמדנו מחוץ לבית, על המפתן, אז הייתי אמור לציית לרב אהרונסון - לא מדין 'בעל הבית', אלא רק משום שאין מסרבין לגדול, והתוס' שם הלא אומרים, שאם מכבדים בדבר שיש בו גסות ושררה, אין תופס הדין של 'אין מסרבין לגדול'. חששתי אכן, שמא בצעד הזה של 'להיכנס ראשון', יש משום שררה, ועל כן נמנעתי מלהיכנס ראשון, על אף שכיבד אותי..."

(הדברים נלקטו מתוך הספר 'אחיו ממתקים')

המשך מעמוד 16 | הרה"ג ר' מאיר שפרכר

'ושננתם' וכדו', אפשר למצוא ביאור לכל דבר ועניין וזה מקל מאוד. "בסך הכל 'שקלים' זאת מסכת ממש מרתקת, עם הרבה אגדות, הרבה מושגים חדשים ומעניינים, ובטוחני שמי שילמד אותה - יהנה מכל רגע, ממש בבחינת 'דרוש וקבל שכר'..."

ידי תלמידו המובהק רבי ישראל משקלוב זצ"ל, הוא כמו הפירוש של רש"י על הש"ס, והוא מבאר את הפשט, לצד 'משנת אליהו', ששימש כמו תוס', וגם הוא מבוסס על דברי הגר"א כמוכן. "כמוכן שבביאורים החדשים, כמו 'שוטנשטיין' ו'מתבתא' או

"תעשה" מלאכה, אלא תעשה, דהיינו נעשית מאליה. העבודה צריכה להיות בבחינה כזו, שהאדם יאמין באמונה שלמה, שפרנסתו שלוחה ומוכנה משמים, והעבודה היא רק אמצעי להגיע לפרנסה. "וביום השביעי יהיה לכם קודש" - הוקשה המלאכה לשבת, לומר לך, שכשם שהשבת מוכנה מששת ימי בראשית, ואין כל צורך להכין אותה, כך היא הפרנסה בששת ימי המעשה. "שבת שבתון לה" - כשאדם נוהג כן, וממילא כל השבוע שלו בחינת שבת, אזי השבת שלו הרבה יותר גבוהה, שבת שבתון לה'.

(מתוך 'אור השבת')

כלל שלישי: גם בעבודה השוטפת מוטל עלינו להרים ראש מהמים, ולזכור כי הקב"ה הוא הנותן לך כח לעשות חיל. אלו הדברים שאמר הרבי מקוצק זצ"ל, על הכתוב בתהילים (קכח, ב): "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך" - "יגיע מוחך ולבך לא נאמר, אלא 'יגיע כפיך' - כשאדם לא מכניס את ראשו לעסק, אלא שומר רק על כפיו בתוך העסק, עליו נאמר (ברכות ת, א): 'גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים'; ועל יגיעה שכזו דרשו חז"ל שם: אשריך וטוב לך; 'אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא'". זה הרמז בפרשתנו: "ששת ימים תעשה מלאכה". לא כתוב

המשך מעמוד 19 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

משובחים, הרי האילן בעצמו מעיד כמאה עדים, שכל עבודות השדה נעשו בצורה טובה וראויה; חפירת היסוד, הנטיעה, השקאה במידה הנכונה, טיפוח הגידולים, הרחקת החרקים ושאר מזיקים שעלולים להזיק לעץ ושתליו. כך גם ברוחניות: כאשר רואים את התוצאות המבורכות של הפעולה - אזי ניתן לקבוע בודאות שהיא נעשתה בשורשה מתוך כוונה זכה וטהורה, בקדושה ובנקיות.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', שהתבטא: "כל השנים פחדתי שמא כל מעשי בהרבצת תורה באים חלילה מצד שמאל, דהיינו לא לגמרי לשם שמים. אבל לאחר שאני זוכה לראות את הפירות, ברוך ה', שתלמידי הם תלמידים הגונים, ומהם רבים שצמחו מורי הוראה ומרביצי תורה, זה מגלה לי שמתחילה כבר היו המעשים מצד ימין, לשם שמים...".

היסוד בזה הוא, כי כאשר רואים אילן גדול המצמיח פירות

המשך מעמוד 23 | הרב בנימין בירנצווייג

שר את הזמירות כרגיל, למד חומש ורש"י ועסק באמירת תהילים כהרגלו, כאילו שום דבר לא קרה ולא יקרה! באמונת איתן בדברי חז"ל, כי השבת מקור הברכה!

בצאת השבת אחר שהבדיל על היין, החל להרגיש את פעימות לבו, ולחשוב על ההפסד הגדול באיבוד הכמות הגדולה של המלט, שעלתה לו בדמים ויגיעה רבה. עכשיו ירד הכל לטמיון! מיד קם ונסע למקום הבניה, אולם כשהגיע לשם הופתע ונדהם ממראה עיניו!!!! כל חביות המלט שלו היו מכוסות היטב בקרשים, פחים ואבנים כראוי וכיאות, ומאומה לא התקלקל!

הוא לא האמין למראה עיניו, ורצה למשש את הנס בידי! הוא תחב ידו לתוך אחת מחביות המלט, והנה הוא יבש לחלוטין וטוב לשימוש! הוא כבר התחיל לחשוב על הנס הגדול שקרה לו, על מלאכי עליון שנשלחו אליו משמים כדי לכסות את חביות המלט בזכות שמירת השבת...

רק למחרת נודע הדבר...

כשהתחיל הגשם לרדת, שלחו אנשי הנהלת חברת 'סולל בונה' פועלים לאתר הבניה, כדי לכסות את חביות המלט שלהם, אך בחשכת הלילה הגיעו הפועלים בטעות לאתר הבניה של מיודענו הקבלן, שומר התורה והמצוות, וכיסו את החביות שלו, במקום לכסות את החביות של 'סולל בונה' וכך ניצל רכושו... בזכות שמירת השבת שהיא מקור הברכה!!!

בימים ההם, העלות הכספית הגבוהה ביותר בענף הבניה, היתה של רכישת המלט, כי הוצרכו לקנותו ולהביאו מחוץ לארץ תמורת הון רב. הקבלן שומר המצוות הזמין כמות גדולה של מלט, והמתין בצפייה להגעת המשלוח.

אלא שלתדהמתו וצער הרב, ההזמנה הגיעה ביום שישי אחרי הצהריים, בארגזי עץ ללא כיסוי. כיון שכבר היו הימים ימי סוף האביב, לא חשש הקבלן, והשאיר את שקי המלט כשהם מגולים. אבל הלא יאומן קרה!! אחרי הצהריים של אותו יום שישי, כשכל המלט היה מונח באתר הבניה והפועלים כבר חזרו לעיר מגורם יפו, התקדרו פתאום השמים בעננים, והיה נראה שבכל רגע עלול לרדת גשם זלעפות. בשיחה שקיים הקבלן עם הפועלים, הציעו הם שכיון שאם ירד גשם הרי כל המלט יירטב ויתקשה, ולא יהיה ראוי כלל, וההפסד הכספי יהיה עצום - אין ברירה אחרת, אלא שהם ייסעו לאתר הבניה עם משטחי קרשים, כדי לכסות את החביות היטב. אולם בדיקה מהירה של הקבלן העלתה, שהזמן שנותר עד שבת הוא קצר, והוא חושש שפועליו יגיעו בנסיעה זו לחילול שבת רח"ל. כיון שהוא היה איש ירא אלוקים, הוא אמר להם בנחרצות: "אני אינני מוכר את השבת תמורת כל הון שבעולם, ואני מזהיר אתכם, שאף אחד לא יעז לחלל את השבת עבורי, גם לא בכדי להציל את כל רכושי שעלול לרדת לטמיון!!!"

ואכן בליל שבת התחילו לרדת גשמים עזים בכל רחבי הארץ, והיה ברור שכל המלט שנמצא באתר הבניה - אבד ונפסד. אולם יהודי יקר זה, ערך את שולחן השבת שלו בפנים מאירות,

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

אמר לי פעם אחד הרבנים החשובים שפקדו את מעון קדשו של אבי הק', רעיון נפלא שהוא אמת לאמיתו: אם מישהו יעיין בדברות קדשו של אבי הק', ויראה כמה דיבר ועורר על יראת שמים ויראת חטא, עלול הוא לחשוב שמן הסתם, היה אבי הק' עסוק כל היום בלחץ וב'נערון' לקיים כל דבר כהלכתו ובשלמותו, אולם מה מאד תהיה הפתעתו, כשישמע מכל המשמשים בקודש ומכל באי הבית הגדול והקדוש, שהשמחה היתה חלק בלתי נפרד מאישיותו הדגולה, והחיוך הנצחי לא מש מפניו הטהורות שקיבל כל אחד במאור פנים שוחקות, כפי שזכור לכולם, לשמו ולזכרו תאוות כל נפש.

אדרבה, הכל נעשה אצלו מתוך שמחה וחביבות של מצוה, מתוך אהבת השי"ת ויראת הרוממות, ולדבקה בו, כפי שהיה רגיל לחזור על אמרתו של אביו הק' בעל 'נועם אליעזר' זי"ע, שתמה על הנוסח בברכת החודש שאנו כופלים פעמיים לבקש על יראת שמים, בראשונה אומרים "חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא", ושוב מבקשים אנו "חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים", וכפילות זו למה לנו?

אין זה אלא שתחילה אנו מבקשים יראת שמים ויראת חטא בפשטות, אבל אחר-כך אנו חוזרים ומבקשים, שיראת שמים זו לא תהא חלילה מתוך לחץ ופחד, אלא מתוך אהבה ושמחה, והיינו "חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים", שיראת שמים זו תהיה מתוך אהבת התורה הקדושה, והרצון הפנימי לקיים מצוותיה וחוקותיה בלבב שלם; והוא היה אומר.

(מתוך הספר שנכתב בימים אלו לזכרו הטהור של הרבי זצוק"ל בעריכת הרב יוסף מאיר האס)

ושלוש במשך היום, אולם על מצוות 'לא תעשה' הוא אינו מוכן לוותר, ומנסה להכשיל את האדם שוב ושוב עד שמצליח בכך, ועל זה התבקשנו להתגבר כארי ולשבר כוח היצר הרע, "בלבתי תחטאו". מבחינתו, יראת שמים היתה עיקר העיקרים שהכל נמצא בה, אם יראת שמים יש כאן - הכל כאן, ואם יראת שמים חלילה אין כאן - כלום אין כאן. סיפר לי יהודי מכובד, שהיה מבאי ביתו של אבי הק', שעמד לפני סגירת שידוך לבתו, והתקשר אל המשמש בקודש לבקש ממנו שירשום עבורו קוויטל עם שם הבחור המיועד ושם בתו המדוברת.

כשנכנס המשמש לקודש פנימה, והגיש את הקוויטל לפני אבי הק', ואמר שפלוני מבקש שהרבי יעיין בשמות ויאמר אם הם תואמים לשידוך, נענה אבי הק' בפליאה: "וכי מבין אני בשמות? הלא הם צריכים להתעניין על יראת שמים של הבחור, אם יש לו מידות טובות, רק אז אוכל להעניק את ברכתי, בלי יראת שמים לא שייך להאציל ברכות"...

במבט לאחור, אפשר לומר כיום בבירור, שעיקר דרישותיו מאיתנו ומקהל עדת מרעיתו - נסוב היה על יראת שמים ויראת חטא. בשגב רוממות קדושתו לא היה מסוגל לראות דברים הנעשים נגד ההלכה המפורשת, או מעשים הנוגדים את דת תורתנו הקדושה. על זה היה מדבר ומעורר בכל עת מצוא שוב ושוב, כשהוא עצמו עומד ומשמש לרבים כדוגמה אישית למופת, כמה צריך להקפיד בכל דבר, קטן כגדול, לעשותו בשלמות כמצווה עלינו בהלכה, בלי לחפש תירוצים שונים שיביאו את ההיתר או את הקולא המתבקשת.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

שואלין ודורשיין בהלכות הפסח

- ◆ כמה זמן לפני פסח צריך להגעיל את הכלים?
- ◆ האם ניתן להגעיל כלים בשמן רותח?
- ◆ האם מותר לבני אשכנז לאכול בפסח שמן קטניות?

להגעילו רק במים רותחים בכלי העומד על גבי האש. ואם הגעילוהו במים העומדים על האש אך אינם רותחים - צריך לשוב ולהגעילו.

• מים שהגעילו בהם כלי מאיסור, ויש בהם פי שישים מהכלי - למרות שהאיסור בטל בהם, אין להשתמש בהם לבישול ולשתייה.

מהלכות חמשת מיני דגן וקטניות בפסח

• את מצות אכילת מצה בליל הסדר, ניתן לקיים במצה העשויה מחמשת מיני הדגן: חיטה, שעורה, כוסמין, שבולת שועל ושיפון. אולם, לכתחילה יש לקיימה במצת חיטה.

• מצה העשויה מחיטה ומאורז - ניתן לצאת בה ידי חובת מצות אכילת מצה בליל הסדר, ולכתחילה יש להקפיד שבכל כמות של 'כדי אכילת פרס' שבמצה זו יהיה 'כזית' מהחיטה.

• גרגירי חיטה כשרים לפסח שהתערבו בהם גרגירים שהחמיצו מלחות הקרקע וכדומה, וכמות הגרגירים הכשרים היא פי שישים מהגרגירים שהחמיצו - ניתן לטחון את התערובת לפני הפסח, ואזי החמץ בטל בתערובת.

ורצוי לאפות את המצות מקמח זה לפני הפסח.

• גרגירי דגן שנגסו בהם עכברים - אין לחשוש שהחמיצו מחמת הרוק שבפי העכברים.

• מנהג בני אשכנז מימות עולם שלא לאכול בפסח אורז וקטניות, דהיינו, הן תבשיל העשוי מהן, הן קמח ומאפים המיוצרים מהם, והן שמן המופק מהם. ונחלקו הפוסקים האם מנהג זה הוא רק כאשר הם במצב שאילו היו דגן היו מחמיצים, וכגון שנשטפו במים; או אף במצב שבו לא היו מחמיצים, כגון בקטנית חיה. ולמעשה, מנהג בני אשכנז שלא לאוכלם בכל צורה שהיא.

מהלכות הגעלת כלים

• מנהג ישראל מקדמת דנא שלא להכשיר כלי 'בן יומו' בהגעלה, מפני שחששו שמא יטעו ויגעילו כלי 'בן יומו' מבליעת איסור אף כאשר כמות המים אינה גדולה פי שישים מהכלי. אולם, מותר לכתחילה להכשיר כלי 'בן יומו' מבליעת איסור על ידי 'ליבון חמור', כיון שבהכשרה זו מתאפלת הבליעה לחלוטין, שלא כבהגעלה, בה הבליעה נפלטת מהכלי אל מי ההגעלה.

• בהגעלת כלים לפסח, יש המהדרים להמתין שלושה ימים מעת השימוש בכלי לחמץ עד להגעלתו, ויש המהדרים אף לבצע את ההגעלה עצמה לפחות שלושה ימים לפני הפסח. • בהגעלת כלים, אין להגעיל כלי בשרי וכלי חלבי 'בני יומם' בבת אחת, משום שפליטות הבשר והחלב פגועות זו בזו ומתערבות, ושבבות ונבלעות יחד בשני הכלים, ונמצא שטעם בשר וחלב בלוע בכלי.

• בהגעלת כלים, אין להכניס אל המים כלים רבים בבת אחת באמצעות רשת כאשר הם נוגעים זה בזה, משום שאנו חוששים שבנקודת המגע בין הכלים לא ירתחו המים כנדרש.

באילו מים מגעילים כלים?

• לכתחילה יש להגעיל כלים במים בלבד, ובדיעבד, אם הגעילו כלי בנוזלים אחרים, לכתחילה יש לשוב ולהגעילו, אך בדיעבד, אם בישלו בו, או בפסח, שבו לא ניתן להגעיל כלי מחמץ, ניתן להקל.

• לא ניתן להגעיל כלים שבלעו איסור ב'חמי האור', דהיינו חום שמקורו באש, ב'חמי טבריה', דהיינו, מי מעינות רותחים שבטבריה, וכיצא בהם, שמקור חומם הוא השמש ולא האש.

• כלי ש'בלעו' טעם איסור, ב'כלי ראשון' שעל האש, ניתן